

FÖRORD

Detta är ett försök till en kort historieskrivning av Ungsocialisternas verksamhet över ungefär ett kvartssekel. Det är efter så lång tid dags att blicka tillbaka lite på vår egen organisation. På vad vi ville med Ungsocialisterna och vad det blev. Vad vi gjorde. Och sedan förhoppningsvis lära lite därav.

Detta är vare sig en vetenskaplig text eller ett försök till politiskt objektiv skrift. Alla författare har varit medlemmar i Ungsocialisterna. Inte heller är det en text "antagen" av vare sig Ungsocialisterna eller Socialistiska Partiet – alla formuleringarna står för författarna själva. Eftersom ingen har varit med i organisationen under hela dess levnadstid så är författandet av texten naturligt uppdelad på flera. Stefan Hedman (medlem i Ungsocialisterna 1979-1991) har skrivit om perioden 1979-1985, Hans Holmlund (medlem 1987-1997) har skrivit om perioden 1987-1992 och Daniel Brandell (medlem 1992-2004) har skrivit om perioden 1993-2003. Daniel har också varit redaktör. Dessutom har Jörgen Hassler (medlem 1991-1996) skrivit ett efterord, samt beskrivit det tidiga 1990-talet revoltörsturnéer.

Det stora antalet författare har kanske gjort att resultatet blivit en aning spretigt. Vidare är alla författarna män. Detta speglar inte Ungsocialisternas medlemskader, och har säkert påverkat skriftens innehåll.

Alla inblandade har granskat och kommenterat allas texter. Givetvis har vi inte varit överens om allt, och därför står de olika delarna främst för författarna själva. Vidare riktar vi ett tack till Malin Beeck, Arnold Jeppsson, Christer Norlin och Karin Ågren för värdefulla synpunkter.

Författarna

79-82: FRÅN KEF TILL US

Under 1970-talet bildade ungdomar som sympatiserade med KAF, Kommunistiska Arbetareförbundet (efter 1982 Socialistiska Partiet, SP), Kommunistiska Elevföreningar, KEF. En skoltidning av klassiskt 70-talssnitt, Skolmullvaden, gavs ut av KEF. Skolmullvaden publicerade 1976 rätta svaren på skolornas centralprov, vilket skapade ett mindre massmedialt rabalder. Detta var mycket bra för organisationen, och händelsen hjälpte Skolmullvaden att bli en del av ungdomsvänstern.

Medlemmar kom och gick. Emellertid började det vid 70-talets slut kännas som om verksamheten behövde ta ytterligare ett steg för att utvecklas – ungdomsarbetet behövde en nystart. All den dogmatik och sekterism som utvecklats under den senaste tioårsperioden i bokstavsvänstern hängde som en barlast på de unga radikalerna. Splittringen av vänstern skadade de ungdomar som sökte sig till politiken med vilja att förbättra samhället, snarare än att hänge sig åt akademiska hårklyverier eller ägna sig åt dyrkan av döda eller levande ledare. Det var önskvärt att dra ett streck över de gamla konflikterna, och starta ett nytt ungdomsförbund för att på allvar utmana makten. Vidare började många av veteranerna från KEF att åldras och lägga av.

1979 höll Fjärde Internationalen världskongress. Både KAF och Internationalen stod enade efter flera års fraktionsstrider.

Amerikanska Socialist Workers Party och de europeiska sektionerna jobbade tätare tillsammans. SWP hade länge haft ungdomsgrupper som var ”självständiga” i förhållande till partiet. Folk inom KAF och KEF såg detta som en möjlig väg även i Sverige. På världskongressen fastslogs också att två frågor stod i fokus: vändningen mot arbetsplatserna, samt ungdomsarbetet.

Inför riksdagsvalet 1979 gav så KAF ut en liten bok med den minst sagt storvulna titeln ”Allt om meningen med livet”. Den spreds på skolor och andra ställen där KAF mötte ungdomar i valrörelsen. Boken blev en mindre succé. Med sin klarsynta politiska analys, skriven på ett lättsamt språk och med finessrik pedagogik skilde sig skriften markant från det kantiga moralistiska tugg som dominerade sjuttiotalsvänstern. För många som fick tag i den blev läsningen som att slå upp fönsterluckor.

Författare var blivande ETC-redaktören Johan Ehrenberg samt Timo Sundberg. Illustrerade gjorde bland andra Ulf Lundkvist. Här presenterade KAF sin syn på bland annat ungdomsarbetslösheten, skolan och kärnkraften. I boken förklarar man också att KAF avser att bilda *ett stort revolutionärt ungdomsförbund* i Sverige.

Formuleringen är ingen tillfällighet. Det fanns en tanke om att detta skulle bli ett brett, fristående ungdomsförbund, utan tydlig koppling till ett parti. Det närmaste året kom denna idé

att falla. Dels för att de som drev den (som också var partimedlemmar i KAF) inte stannade kvar i Ungsocialisterna (US), i många fall inte heller i KAF, dels för att de flesta av de nya medlemmarna visst ville vara kopplade till partiet. Det ligger också en viss logik i att de som med entusiasm anslöt sig till det nybildade US också ville ge förbundet en tydlig politisk profil. I den mån det fanns andra nya som för sin del hellre hade velat ha ett ”bredare” förbund, drog de sig helt enkelt ur.

Efter valet 1979 gav man ut en enkel stencilskrift, kallad Bulletin, där en appell för ett revolutionärt ungdomsförbund fanns att läsa. En KAF-medlem från Stockholm reste också runt till de studiecirklar och föreningar med unga KAF-sympatisörer som fanns i landet och argumenterade för detta. Ungsocialisterna bildades som ett resultat av ett ”frihetligt upprop” som spreds till Internationalens prenumeranter och KAF-avdelningar. Det var ett initiativ från ett antal KEF-veteraner, men snart blev det en partiangelägenhet.

Inte alla anslöt sig till förbundslinjen. Men med varsamhet och respekt lyckades partimedlemmarna i dessa grupper ändå övertyga de flesta av ”sina” unga kamrater.

Ungsocialisterna bildas

Bulletin fortsatte att ges ut, och under första halvåret 1980 började en organisation ta form. I maj hölls en konferens i Stock-

US första vårträff, 1980. Fanbäraren ser aningen malplacé ut.

holm som beslöt att börja bygga ungdomsförbundet, med namnet Ungsocialisterna. Vid en ny konferens på hösten valde man en Nationell Ledning, NL. Samtidigt inrättades medlemskap och beslut fattades om att starta en tidning. Bulletin var nu ett internt diskussionsforum som kom ut tämligen regelbundet.

Namnfrågan var inte helt genomtänkt, även om man med bytet från ”kommunist” till ”socialist” tydligt ville markera avstånd från den rad sekter med ”K” i namnet som hyllade olika byråkratiserade regimer. Namnet visade sig inte vara helt okontroversiell. I exempelvis Umeå tvekade gruppen några månader innan man gick med på att byta namn.

I Göteborg hade man stött på folk som ansåg att namnet Ungsocialisterna redan var upptaget. Så hette nämligen det anarkosocialistiska ungdomsförbundet som varit så livaktigt i början av seklet. Fortfarande fanns det alltså folk som gjorde anspråk på att vara dess arvtagare. Gruppen i Göteborg kallade sig en tid för Unga Socialister i stället.

Ännu fanns inte ett gemensamt politiskt arbete, utan medlemmarna var engagerade på många olika håll.

Den politiska händelse som dominerade vintern 79-80 var förstås folkomröstningen om kärnkraften. KAF drev linjen ”Stoppa nu!”, men deltog liksom många av US:arna samtidigt i Linje 3:s kampanj för att avveckla kärnkraften under en tioårsperiod. Partiet gav ut en gratistidning, vilken spreds på skolorna. Huvudrub-

riken var: ”Ska framtiden avgöras av de som har ena foten i graven?”, med en bild av den gamle moderatledaren Gösta Bohman.

US:arna engagerades också av revolutionerna i Nicaragua och Iran, men även av mer näraliggande frågor som skolfrågor, ungdomsarbetslöshet, antimilitarism och feministiska frågor.

Den centrala kraften fanns i Stockholm och Uppsala. Lokalgrupper fanns även i Göteborg, Umeå och Örebro. På ett tiotal orter till fanns en eller två individer – oftast yngre partimedlemmar – som kontaktpersoner.

Totalt var medlemsantalet 1980 kanske ett sextiotial och blev under hela åttiotalet knappast mer än ett hundra. Trots det hade man redan från början en mycket hög aktivitet.

Som tidigare nämnts var många Ungsocialister aktiva i antikärnkraftsrörelsen, skolföreningar, solidaritetsrörelser eller andra rörelser. En del var också medlemmar i KAF och gick på deras möten och aktiviteter. Lokalgrupperna bildade styrelser och startade studiecirkel. Den Nationella Ledningen träffades några gånger per år, man utsåg ett arbetsutskott, AU, som också fick ansvaret för Bulletin.

Motstånd! startas

I november 1980 gav man ut tidningen Motstånd! för första gången. Den trycktes i kvällstidningsformat och kostade två kronor.

Huvudrubrikerna i nummer 1 handlade om ett regeringsför-

slag om att sysselsätta arbetslösa ungdomar (Mogårdslagen), om revolutionen i Nicaragua och om Rosa Luxemburgs gamla paroll om ”Socialism eller barbari”.

I tidningens ledare deklarerade man att detta var en tidning ”för ett revolutionärt ungdomsförbund”, och nämnde över huvud taget inte KAF. I stället lanserades en idé om att bilda ”Motståndsgupper” som skulle skriva och sälja tidningen.

Som tidigare nämnts fanns det i början en idé om att bygga ett brett, fristående ungdomsförbund, men nu kritiserades detta internt som ett försök till manipulation, eftersom verkligheten var att KAF i högsta grad var inblandat. Till nästa nummer var korten på bordet. Tidningen var Ungsocialisternas organ, punkt.

I början var Motstånd! en ren stockholmsprodukt, men snart började medlemmar ute i landet bidra till innehåll. Redaktionsarbetet var, vid sidan om alla andra uppgifter, förstås betungande för stockholmsgruppen. Samtidigt attraherade det människor som just var intresserade av tidningstillverkning. Delar av redaktionen ägnade sig så gott som enbart åt detta.

Tidningsförsäljningen kom snart igång på skolor, gator och torg, vilket gjorde att Ungsocialisterna nu blev allt mer offentliga. Ungsocialisterna hade fötts.

Ett nytt decennium

Att 70-talet gled över i 80-tal innebar att mycket i både samhäl-

Namnet ”Ungsocialisterna” är taget!

let och den politiska kulturen förändrades. Efter ett tusental sekteristiska och strategiska självsmål gick stora delar av bokstavs vänstern i graven.

Den maoistiska stalinismen slutade i princip nyrekrytera, samtidigt som många av dess eldsjälur försvann ut i borgerliga karriärer med tillhörande politiska avböner. Tidningar som det maoistiska flaggskeppet Gnistan tynade och försvann. De få som överlevde 1980-talet överhuvudtaget – APK och KPML(r) – gick ur det med en föråldrad och desillusionerad medlemskader. Samtidigt firade det mer frihetliga SP och syndikalistiska SAC vissa triumfer.

Bokstavsvänsterns utdöende hänger samman med en allmän högervändning i det politiska kulturella klimatet. Efter ett orienterat 60- och 70-tal började högern fira triumfer på det ideologiska området och återfick problemformuleringsinitiativet.

I USA kom Reagan till makten och i Storbritannien Thatcher, båda aggressiva nyliberaler vars politik skulle prägla hela västvärlden de kommande åren. Höger blev hippt och inne. Bland annat avspeglade det sig i att högern började vinna skolvalen. Denna utveckling var ett resultat av en långsiktig satsning från inte minst arbetsgivarföreningen, SAF.

För Ungsocialisterna innebar detta dels att utrymmet på vänsterkanten var fritt, men samtidigt var det ändå ett bakslag för vänstern i stort. Det fanns allt mindre av vänsterungdomsrörelse att arbeta inom. Den punkvåg som många unga drogs med i var visserligen anarkistiskt vänsterinriktad, men ideologiskt vag. Det handlade mer om attityd än politik.

I Polen startade hösten 1980 en arbetarrevolt på Leninvarvet i Gdansk. Det skulle bli startskottet för bildandet av den fria fackföreningsrörelsen Solidaritets. För många vänstermänniskor var detta svårt att förhålla sig till, eftersom man ansåg att Polen var en socialistisk stat. Fjärde Internationalen hälsade emellertid detta som en frisk rörelse som självklart skulle ha stöd.

Ungsocialisterna samlade snabbt in några tusen kronor, köpte

in bandspelare och kassetband och skickade ett par representanter att överlämna dem som en gåva vid Solidaritets kongress.

Stabilisering

Ungsocialisterna fanns, med ett antal aktiva lokalgrupper, Nationell Ledning, och tidningen Motstånd.

Nu skulle förbundet fyllas med innehåll, mer medlemmar och politisk kraft. Det behövdes en levande debatt, medlemmarna måste träffas och lära känna varandra.

Redan 1981 arrangerades det första sommarlägret. Det hölls på en syndikalistägd kursgård utanför Åkersberga i Stockholm. Ett tjugotal medlemmar och anhängare kom för att bada, spela volleyboll och förstås för att diskutera politik. Gästlistan var inte dålig.

Ekonom Sten Ljunggren föreläste om marxistisk teori. Latinamerikareportern Lars Palmgren kom med direktrapporter från upproren i Nicaragua och El Salvador. Och som gräddes på moset kom Anton Nilsson, "Amaltheamannen". Han hade varit med i det gamla Ungsocialisterna, det som bildades 1897 med frontfigurer som Hinke Bergegren och med tidningen Brand som officiellt organ. Anton Nilsson var framför allt känd för att ha varit med och sprängt håll i ett skepp i Malmö hamn 1908. Skeppet, som hette Amalthea, var härbärge för engelska strejk-brytare som satts in för att knäcka en hård facklig strid. Vid sprängdådet dödades dessvärre en av strejkbrytarna, vilket inte

Motstånd! nummer 3 har just lämnat pressarna.

varit avsikten. Nilsson och hans två medhjälpare greps och dömdes till döden för dådet, men frigavs 1917 efter protester.

Att höra Anton Nilsson berätta om sitt liv, bland annat som stridsflygare i Röda Armén i det unga Sovjet, gav de unga ett perspektiv som inga andra föreläsningar kunnat. Han hade förresten inga invändningar mot att det gamla namnet Ungsocialisterna återanvändes.

I oktober samma år hölls en konferens i Stockholm, som också blev startskottet för en antimilitaristisk kampanj: ”Stoppa Reagan – Stoppa Bomben!”. Kampanjen grep in i en fredsrörelse som just växte sig stark i Västeuropa. USA och NATO stod i begrepp att ta

Stödet till polska Solidaritet präglade verksamheten 1981.

nya steg i kapprustningen med Sovjetunionen. De skulle placera ut allt fler kärnvapen, framför allt i Västtyskland. Detta plus planerna på en neutronbomb mötte starka protester i hela Västeuropa.

Ungsocialisterna publicerade en pamflett med titeln ”Stoppa Reagan – Stoppa bomben” och arrangerade några öppna möten. I Stockholm lyckades man samla 50 personer på ett möte – med Anton Nilsson som talare (han brukade gärna ställa upp på olika organisationers möten).

Detta var Ungsocialisternas första riktiga kampanj och även om det inte ledde till någon större medlemstillströmning hade man gjort viktiga erfarenheter.

82-90: UPPGÅNG OCH FALL

Officiellt bildades Ungsocialisterna vid sin första kongress i april 1982. Då ansåg man sig ha tillräckligt med erfarenheter att utropa sig som ett ungdomsförbund ”i politisk solidaritet med Socialistiska Partiet” samt anta ett politiskt program. Programmet var ganska omfattande och publicerades som ett litet häfte. De politiska debatterna inom Ungsocialisterna dominerades dock av de ”äldre” partimedlemmarna.

På gott och ont. Samtidigt som detta innebar en överföring av idéer och stärkte förbundet politiskt pratades, det mycket över de yngres huvuden. Vissa frågor som delade partiet, ja till och med Fjärde Internationalen, kom att leda till stora strider även inom detta lilla ungdomsförbund.

Redan tidigt fanns det en stor falang av SWP-anhängare i US. SWP var den amerikanska sektionen av FI och ledde under hela åttiotalet en stark internationell tendens, tills de bröt med FI och bildade eget. I Ungsocialisterna drev de linjen att organisationen borde befinna sig bland de mest kampberedda grupperna, vilket de ansåg var arbetare i industrin och då främst i Norrbotten. De uppmanade helt enkelt folk att flytta till Kiruna och söka jobb i gruvan. Några ledande SWP-anhängare hade själva gjort det.

Även om de flesta delade uppfattningen att ett socialistiskt

ungdomsförbund måste ha sina rötter bland arbetarklassens ungdom var det få som drogs till den typ av voluntarism som SWP:arna stred för.

Så här efteråt ser man ändå tydligt att debatterna om industrialisering kom att präglade Ungsocialisterna. Det förekom en hel del arbetarromantik i tidningen och minst en gång genomfördes en ”Kirunabrigad”, när medlemmar från andra lokalgrupper reste till Kiruna några dagar för att hjälpa till med propagandaspridning.

En mer kortvarig politisk strid var den med medlemmar ur Socialistiska Förbundet, en grupp som tidigare lämnat KAF/SP (kallade morenister, då de var efterföljare till den argentinske trotskisten Nahuel Moreno). Dels förde de fram en annan syn på revolterna i Centralamerika (vilket det naturligtvis fanns utrymme för i US), dels uppfattningen att man borde rösta på Socialdemokraterna i riksdagsvalet 1982. Gruppen lämnade Ungsocialisterna redan 1983 för att bygga sitt eget parti.

Banden till SP har alltid varit starka, men också viljan att kunna stå på egna ben. Så, samtidigt som Ungsocialisterna gärna tog emot stöd från partiet så uppträdde man som en självständig organisation med egna kongresser, egen ledning och egen ekonomi. De som en gång varit med och startat förbundet lämnade snart

över till de yngre, men de lämnade efter sig en tämligen välordnad organisation med program, stadgar och egen propaganda. Ungsocialisterna var ett parti i miniatyr. Som tidigare nämnts bar ett sjuttiofem medlemmar på fem-sex orter upp det hela.

Kampanjer och ingripande arbete

1982 års valrörelse var Ungsocialisternas första och man backade helt och hållet upp Socialistiska Partiets kandidatur med sina egna aktiviteter eller deltog i SP:s valarbete. Partiet gjorde sitt dittills bästa valresultat och Ungsocialisterna fick ett sextiofem nya kontakter. Medlemsantalet ökade ändå inte nämnvärt.

En ny pamflett gavs ut den sommaren, med titeln ”Stå vid spisen och föda barn? Tjejer, slå tillbaka!”. Den argumenterade för en självständig kvinnorörelse och för en radikal feminism. Dock utan att en enda gång använda ordet ”feminism”, därför att det vid denna tid stod för en ideologi som de flesta uppfattade som ganska udda. US talade hellre om kvinnokamp och ”kvinnosakskvinnor”.

Någon egen kampanj byggdes inte kring ”Stå vid spisen”, och efter valet kom US:arna att ägna sig åt olika saker på olika orter. Kontaktnätet för arbetslösa i Sverige, KNAS, startades med visst stöd från Ungsocialisterna och på några orter gjordes försök att bilda lokala arbetslöshetskommittéer. Man deltog också bland annat i husockupationer, i latinamerikakommittéer och

Som på många kongresser: Viktigt att gå på festen! Här 1983.

antimilitaristiska grupper. Som sammanhållande faktorer fanns hela tiden NL, Bulletin och Motstånd!.

En oplanerad kampanj mot Moderaterna och deras ungdomsförbund växte fram, bland annat med en satirisk affisch med texten ”Frihet – till de som kan betala för den” undertecknat ”Moderaterna”.

Annars kom det att dröja till vintern 84-85 innan nästa kampanj drogs i gång. Nu under parollen ”Jobb – inte bomber”. Denna slogan var hämtad från den engelska freds rörelsen. Den blev inte någon succé, men var ändå en bra övning inför höstens valrörelse.

Internationellt samarbete

Fjärde Internationalens (FI) ledning IEK antog 1982 en resolution om politiskt arbete bland ungdomar. Detta föranledde flera sektioner i Västeuropa att dra igång ungdomsförbund (i vissa länder, som Belgien och Frankrike, fanns det redan sådana sedan länge). Ett samarbete mellan dessa ungdomsgrupper understöddes också av FI, vilket fick sitt främsta uttryck i en rad årliga sommarläger. Det första planerades vid en konferens i Amsterdam våren 1984 och gick av stapeln samma sommar i Schwarzwald i södra Västtyskland: "The Red Camp in the Black Forest". Ungsocialisterna ordnade en bussresa dit, vilket man sedan försökt göra de flesta gånger lägren anordnats.

Mötet med internationella kamrater blev en injektion för den svenska delegationen. Man lärde sig mycket av de andras erfarenheter, samtidigt som det visade sig finnas stora skillnader mellan ungdomsförbunden. Flera av dem, bland annat de amerikanska och brittiska grupperna, skakades av interna stridigheter. Irländare och basker influerades av sina respektive nationella befrielseströrelser. Tyskarna hade det svårt med polisen och med nynazister.

Allt detta tog man naturligtvis intryck av. Man försökte verkligen förstå sig på varandras kulturella och politiska egenheter.

De internationella lägren kom att upprepas varje år. Det var FI:s sätt att stödja uppbygget av sektionernas ungdomsarbete och det fungerade i alla fall för de svenska Ungsocialisterna, som

kom att mobilisera sina medlemmar och sympatisörer till dem. 1985 och 1986 hölls lägret i Frankrike.

En revolt mot mansdominansen

På kongressen i Göteborg hösten 1984 kom den hetast diskuterade frågan att bli mansdominansen. Alla kunde se att NL, kongresser och interna debatter dominerats av ett mindre antal manliga medlemmar. Tidningen Motstånd! var dålig på att skildra unga kvinnors verklighet. Ungsocialisterna var dåliga på kvinnofrågor.

Nu måste det bli ändring på detta, krävde många delegater. Så blev det också. Kvinnofrågan kom att bli viktig för US de följande åren. I det NL som valdes var en majoritet kvinnor. Ett par nationella tjejträffar arrangerades och flera lokalgrupper ordnade separata möten för de kvinnliga medlemmarna. På sommarlägren hade man också möten för bara tjejer, men även gemensamma diskussioner om exempelvis sexualitet och porr.

Motstånd! skrev mer om kvinnors frågor och en mindre kampanj fördes i början av 1986. En del av de mest dominerande männen drog sig samtidigt ur Ungsocialisterna, vilket även fick till följd att många av de mest ambitiösa planerna, som de själva hade dragit upp, föll till marken.

Ungsocialisterna gick in i en ny fas där mindre kraft lades på att bygga upp centralt styrda kampanjer, medan lokalgrupperna mer valde själva vad de ägnade sig åt. Exempelvis så deltog

Ungsocialisterna i några av de många husockupationer som skedde i protest mot bostadsbristen som avlöste varandra. Det var svårt att göra dessa strider till gemensamma för alla eftersom de var lokala och dessutom kunde polisen ha kastat ut ockupanterna innan någon annan fått reda på att de ens existerade.

Valet 1985

I Stockholm hade nya politiska ungdomsgrupper vuxit fram vid sidan av den traditionella vänstern. Dels fanns det en autonom rörelse som deltog i utomparlamentarisk kamp, men valde att inte bygga organisationer. Dels fanns det en grupp som kallade sig för Bennyföreningen. Det var egentligen Socialistiska Förbundets ungdomsgrupp, men den hade skapat sig en mycket annorlunda profil. Den använde sig inte av socialistisk retorik utan höll sig enbart till vardagsfrågor. De hade skapat en figur som hette Benny, som de målade på väggar runt om i stan. Han såg ut som plockad ur en serietidning och kunde säga saker som: ”Benny vill ha jobb och lägenhet” eller ”Benny är arg på porren”. Rena reklamkampanjen. Benny blev känd, men knappast för att det var en liten trotskistisk grupp som låg bakom.

Bennyföreningen leddes av en mindre grupp driftiga personer (varav några tidigare varit med i US), men lyckades snabbt dra till sig många nya med hjälp av den breda och öppna framtoning man antagit.

Bennyföreningens fantastiska logga.

Inför valet 1985 hade Socialistiska Partiet försökt bredda sin valkandidatur och skapa allianser med andra. De enda organisationer som man till slut lyckades få med var – förutom Ungsocialisterna – det närliggande Socialistiska Förbundet och Benny. Den gemensamma kandidaturen gick under namnet ”Arbetar- och ungdomsprotest” och blev en röstmässig framgång: SP:s bästa val någonsin med över 16 000 röster.

Kongressen 1987

Att göra rätt sak vid rätt tidpunkt är inte alltid lätt. Kongressen 1987 är ett tydligt bevis på det. Vid kongressen 1986 kände sig

organisationen stärkt och mer än någonsin som om US stod på egna ben. Då verkade det naturligt att också stärka sig politiskt och anta ett nytt program på den efterföljande kongressen.

Det ingen anande 1986, och knappast ens 1987, var att organisationen var inne i ett generationsskifte och att en förändrad omvärld krävde en förändrad organisation. Allt detta präglade debatten inför kongressen 1987. Den kom inte så mycket att handla om det programförslag som skrivits ihop, utan debatten blev mer av en fortsättning av kongressen 1986, med diskussioner om hur man skulle organisera sig och hur man skulle sprida propaganda.

Det gick heta diskussioner om hur Motstånd! skulle användas och till vilka man skulle vända sig.

– Vi kan inte ha en intervju med Olof Lagercranz i Motstånd! tyckte någon, och undrade ”varför inte en artikel om frittan” (det vill säga fritidsgården).

– Vi måste vända oss till arbetarungdomar under 20, var en annan åsikt.

På själva kongressen 1987 diskuterades däremot inte innehållet i Motstånd!, utan den mesta tiden gick till det nya programmet. I historiens ljus är det lätt att kritisera att så mycket tid ägnades åt detta, speciellt sedan programmet aldrig kom att tryckas upp.

Dock var ambitionerna med programmet en avspiegling av att

Kongress -86. "Jobb inte bomber"-kampanjen var i full gång.

det inom US fanns en stor vilja att vara självständig gentemot SP. SP:s program var mycket långt och inget som direkt kunde slängas i händerna på nya kontakter. Dessutom var ju inte US SP:s ungdomsförbund!

US förhållande till SP var under denna tid, liksom många gånger, lite schizofrent – i teorin ett tydligt åtskiljande, men i praktiken var man kraftigt beroende. I programmet fanns ett näst intill komiskt tecken på detta: I början av 80-talet fanns en tendens inom SP som hävdade att den svenska revolutionens vagga knappast skulle stå i Stockholm, utan pekade på betydelsen av de nyare kamperfarenheter som de menade kommit från

"Ungdom mot 4 oktober" demonstrerar i Stockholm.

Norrbotten (t.ex. gruvstrejken -69 och strejken på Bil&Traktor -78). Denna "norrbottenskola" menade att man som revolutionärt parti därför måste vara etablerade där, och eftersom organisationen då inte hade så många medlemmar skulle den helt enkelt flytta dit. Några kamrater flyttade, men varken utflykten eller resultaten blev så långvariga.

En liten rest av denna utflykt lyckades dock via en medlem i US smyga sig in i programmet; nämligen ett långt stycke om samer. Varken före eller efter i arbetarrörelsens historia har samerna fått så stor uppmärksamhet i ett program! Dessvärre verkade författaren tro att samer och renägare var samma sak.

På kongressen fanns det dessutom de som menade att det föreslagna programmet var för långt, krångligt och inte direkt uppmanade till kamp: "Måste man verkligen ta ställning till profitkvotens fall för att gå med i US?" En kortversion lades därför fram av några kamrater.

"Kunde bolsjevikerna göra revolution i Ryssland 1917 med ett tresidigt program, så varför behöver US arton sidor 1987? Jag tror vi klarar oss med två!"

Argumenten mot detta programförslag var att det inte gav någon motivering eller analys till de paroller som räknades upp. Idag kan man konstatera att även om vissa paroller har blivit hopplöst passé – som t.ex. "Försvara Nicaraguas revolution" och "Stöd Charta 77" (proteströrelsen i Tjeckoslovakien alltså, inte punkbandet från Köping!) – så står sig de flesta än idag. Kortversionen röstades dock ned av en klar majoritet, till förmån för den långa versionen.

Även om programmet aldrig kom till användning så var kongressen inget misslyckande och framförallt kändes den inte fel i samtiden. Med kongresser och liknande samlingar är det inte nödvändigtvis så att resultaten och besluten är det viktigaste, utan snarare att svetsa ihop organisationen.

De flesta som var där kände nog att US nog inte var så dumt trots allt, och att det i fortsättningen säkert skulle kunna gå lite bättre.

Husockupationer och autonoma

Den nya Nationella Ledningen som valdes vid kongressen 1987 påbörjade arbetet med nya kampanjer och aktiviteter. Man hade regelbundna och enligt deltagarna bra möten och arbetsutskottet fungerade hyfsat. En anledning till att arbetet flöt på var att US hade en deltidsanställd på SP:s particentrum. Lönen finansierades bland annat av SP, tryckeriet som låg där samt av externa sättarbeten, som att göra Kubulletinen. US hade på hösten köpt en egen dator, en Macintosh, där arbetena gjordes.

De två absolut viktigaste frågorna vid denna tid (i varje fall om man ser till nedlagd tid) var det antirasistiska arbetet och kampen mot bostadsbristen. De flesta lokalgrupper deltog i blockader mot oljebolaget Shell – som på ett högst flagrant sätt bröt den internationella bojkotten mot Sydafrika – eller arbetade tillsammans med Stoppa Rasismen eller ISAK (Isolera Sydafrika Kommittén). US tryckte även upp antirasistiska klistermärken som blev mycket populära.

Bostadsbristen diskuterades inom US, och det hade tidigare varit husockupationer i Stockholm och Göteborg (organiserade av de sk ”husnallarna”) som US deltog i. På hösten 1988 organiserade US i Uppsala en husockupation på Bävernsgränd (och aktionsgruppen fick därmed namnet ”Bävrarna”) som blev mycket uppmärksammat och bidragande till US tillväxt där.

De tidigare ockupationerna som varit i Stockholm hade urartat i slagsmål med polisen, delvis beroende på en brutal poliskår, men också på att ockupanterna utmärkte sig med rånarhuvor och påkar.

I Uppsala hamnade istället allt fokus på bostadsfrågan. Ockupanterna fick vid flera tillfällen träffa och diskutera bostadsbristen med politikerna. I media fick ockupationen ett sympatiskt mottagande och en majoritet av uppsalaborna gav ockupanterna sitt stöd. Ockupanterna fick till och med ett sånt erkännande att när Uppsala Nya Tidning långt senare hade en bilaga om boende så gjorde man ett specialuppslag och intervjuade tre ockupanter om hur ”deras drömboende såg ut”.

Inom US pågick under 1988-89 en diskussion om anarkismen och hur man skulle förhålla sig till dem. I Stockholm var US-gruppen djupt splittrad i frågan om huruvida man skulle samarbeta med anarkisterna. Vissa gick regelbundet på ”de autonomas” möten och deltog även i gemensamma aktioner med dem. Andra tyckte däremot att deras kampmetoder var felaktiga.

Den 30 april 1988 anordnade tidningarna Motstånd! och Brand en demonstration med parollerna: ”Vi hatar de rika. Vi ska ta tillbaka det som tillhör oss. Yuppiefri innerstad. Vår glädje deras mardröm. Eat the rich”. Endast 150 personer demonstrerade, men det hela urartade och polisen grep 24 personer. Detta var startskottet för en intensiv debatt om de autonoma. En med-

"Kravalluniformer undanbedes" står det på den lilla skylten.

lem i SP fick en artikel publicerad i US interntidning Bulletin, och skrev: "Är för övrigt paroller som *Yuppiefri innerstad* ett svar på frågor som hur man skall få tag på jobb och bostad, ställen att träffas och umgås?"

Inbjudan till demonstrationen hade illustrerats med en bild från kravallerna i Kungsträdgården året innan, och även det hade kritiserats. Förespråkarna för "autonom-linjen" i US skrev i en lång debattartikel i Bulletin: "Det är också mycket bättre om ungarna i kungsan slår sönder butiksfönster eller dyra bilar än om de slår sönder varandra, det måste väl alla hålla med om?" Det verkade emellertid inte många i US tycka, men autonom-

förespråkarna hade bättre argument. De hade under arbetet med de autonoma kommit i kontakt med många nya radikala ungdomar. "Man kan nog säga att ungefär 500 personer är inblandade. Bland dessa människor diskuteras politik. Vi snackar om yuppieseringen av Stockholm, om Bofors, om Palestina, om kvinnoförtrycket som dyker upp även i denna grupp, om tryckfriheten och Intis och Säpo, om plågsamma djurförsök, om valet i Sverige, om julhetsen, om kultur, operan och författare och sånt och om en massa annat. Somligt tycker vi är politiskt intressantare än annat. Ofta tycker vi att vi har något att tillföra, därför att vi är marxister och feminister." Just detta jordnära förhållande till politiken verkade artikelförfattarna inte riktigt finna bland US, som de var skarpt kritiska till och menade att det blev för mycket av teoretiska utsvävningar: "De större perspektiven och taktiska frågor och sånt, kan man intressera sig för först när man har hållit på ett tag med politik och skaffat sig en del erfarenheter. I början är det utmärkt att man just lär sig att se vem som är fienden till vår klass och att man vågar stå för sin åsikt och gör något åt saken! ... Att jobba traditionellt med Ungsocialisterna istället vore den verkliga återvändsgränd."

De "autonoma" i US fick internt både skarp kritik och viss förståelse. Den skarpare kritiken formulerades: "I ett strategiskt perspektiv att vinna en majoritet av den arbetande och studerande ungdomen är 'Vi hatar de rika'-demonstrationen inget annat än

ett taktiskt felslut och brutalt formulerat, en dumhet.” Författaren menade att de autonoma borde ställa sig dessa frågor: ”Vilka frågor hade störst sprängkraft? Kring vilka frågor finns det störst handlingsberedskap? Vilken frågeställning/frågeställningar skall vi koncentrera våra insatser kring och varför? Vilka initiativ skall vi ta eller kan vi ta? Vad är det vi hoppas uppnå?”

Debatten pågick hela 1988 och i Motstånd! nr 1/89 och Bulletin 1-3/89 publicerades debattartiklar från de båda sidorna. En tydlig skiljelinje var synen på så kallade frizoner. De autonoma menade att: ”Här och nu kan vi skapa frizoner där vi styr oss helt själva. Frizoner, som fungerar som konkreta exempel på andra sätt att leva. Vi ifrågasätter makten och ser direkta resultat av vår kamp.” Kritiken från US var däremot att: ”Det verkar som om Brand-anarkisterna tror att man gradvis kan reformera sig in i socialismen. Bit för bit ska man äta upp det kapitalistiska samhället, bl.a. via ekonomiskt sabotage och ockupationer. Man kan undra om de verkligen tror att kapitalismen kommer att foga sig och låta sig bli uppätta?”

De flesta inom US såg däremot inte arbetet tillsammans med autonoma som felaktigt: ”Vi behöver både den autonoma rörelsen och bygga US traditionellt.” Kamraterna i Uppsala hade också arbetat mycket tillsammans med andra radikala ungdomar i allt från ockupationer till demonstrationer mot t.ex. Shell, MacDonalds, påven och höjda busspriser. I Uppsala hade anar-

kisterna inte fått dominera, och därmed hade det blivit en bredare och mer slagkraftig än subkulturell rörelse.

Upp och ner

Det fanns en US-grupp som skiljde sig från resten – Örebro. I Närkemetropolen hade man nämligen ett ganska aktivt ungdomsfackligt arbete. Dessutom arbetade man tillsammans med LO, och drev ett närradioprogram – Radio Rebel. Just detta var annars ett dilemma för US. De flesta medlemmar kom från medelklassen, och de med arbetarklassbakgrund fick alltför sällan någon större framtoning i organisationen.

Bland vissa SP:are i landet sågs US därför mest som en börda. Just det att US ville vara så självständiga, plus det att många US:are framstod som lite punkiga medelklassungar, gjorde att en del SP:are nog betraktade US som aningen omoget. I speciellt Göteborg var detta ett stort problem. De kamrater US hade där kände inte att de fick stöd från partiet. Under 1988 föll lokalgruppen i Göteborg mer eller mindre ihop.

Även om vissa lokalgrupper under 1987-88 hade problem så fick organisationen som helhet fler medlemmar och kontakter, bland annat på orter där det tidigare inte funnits några lokalgrupper, eller där de var svaga – Södertälje, Eskilstuna, Köping, Katrineholm, Luleå, Malmö. Anledningen till att kontakter började strömma in var att US bedrev utåtriktade kampanjer. En

Punkarn, paraplyet och länsman. Konflikt eller samförstånd?

sådan var den kampanj som bedrevs på skolor i början av 1988. Cirka 40 skolor besöktes på 15 orter. På nästan alla orter US fanns organiserade man efterföljande studiecirklar.

US har alltid haft en ambition att bedriva feministiskt arbete. Det har sällan blivit mer än vackra fraser. Ibland har man genomfört någon aktion som till exempel porrbutiksblockader. Och ibland har det ordnats speciella kvinnohelger. En sådan var i april -88 tillsammans med SP i Stockholm. Tyvärr var den inte så välbesökt.

1988 hade US ingen kongress, däremot ordnades förutom ovan nämnda kvinnohelg en liten delegation till det internationella sommarlägret som hölls i Frankrike, en liten del på SP:s sommarläger på Stora Strand i Dalsland samt en studiehelg i Örebro på hösten.

I valet på hösten 1988 agerade lokalgrupperna ganska olika. Den nationella ledningen hade beslutat att driva valkampanjen tillsammans med SP och i deras nationella valmaterial hade US fått visst utrymme. Dock drevs NL-beslutet igenom i mycket varierande grad på lokalgruppsnivå. Vissa var mycket aktiva och jobbade tätt ihop med SP. Så var det t ex i Uppsala där SP/US fick nästan 1000 röster i kommunalvalet efter en mycket intensiv kampanj. Andra däremot gjorde bara sporadiska insatser eller inget alls. Organisationen hade under lång tid planerat att göra en intensiv satsning på att gå ut i skolorna, men mycket av det arbetet drunknade i vanligt valarbete.

Under hösten -88 kom de första tecknen på att organisationen var på nedgående. Stockholmsavdelningen fungerade mycket dåligt, och det hade alltid varit den lokalgruppen som dragit det största lasset i organisationsuppbygget. Men för övrigt fortsatte US arbetet som tidigare ett tag till. I januari-februari 1989 ordnade Elevorganisationen ett antal demonstrationer i protest mot de nedskärningar som gjorts inom skolan.

Den tändande gnistan var regeringens budget. Demonstrationerna fick ett mycket starkt uppslutande och det är nog en av de största skoldemonstrationer som setts det senaste kvartsseket. Den autonoma rörelsen hamnade helt utanför dessa protester. Ungsocialisterna däremot lyckades reagera snabbt och gjorde ett genidrag i form av ett specialnummer av Motstånd! (8 sidor) som trycktes i 5000 exemplar och såldes för 1 krona. För Ungsocialisterna kändes detta som en liten revansch; att en liten organisation faktiskt kan synas och göra viss nytta bara man agerar tillräckligt snabbt.

De internationella frågor som var viktiga under perioden 88-89 var, apartheidsystemet Sydafrika, gerillakampen i El Salvador. Ungsocialisterna hjälpte Socialistiska Partiet att samla in pengar till walkie-talkies (50 stycken) till FMLN-guerillan i El Salvador.

Östeuropa hade också blivit en mycket aktuell politisk fråga. Gorbatsjov hade med sin Glasnost och Perestrojka genomfört omfattande reformer och fått Västvärldens alla politiska grup-

peringar att vädra morgonluft. I Danmark och Sverige startades detta år en rörelse som gick under namnet *Next Stop Sovjet*. Syftet med rörelsen var att skapa en dialog mellan ungdomar från Öst och Väst, genom besök i varandras länder. Under september 1989 åkte en stor mängd svenskar och danskar till Sovjet, och däribland några Ungsocialister. *Next Stop Sovjet* var en organisation med fin retorik, men i slutändan blev resultaten oövertydliga. Det var knappast en representativ bild av sovjetisk ungdom som man mötte, eller som en deltagare uttryckte sig: "Vi söps under bordet av Kazakiska Komsomol-chefer".

Gå med i SP?

På ett NL-möte i december 1988 diskuterades de problem som några av lokalgrupperna hade drabbats av. Två kamrater lade då fram ett förslag om att US inte längre skulle vara ett självständigt ungdomsförbund, utan istället gå in som en fraktion inom Socialistiska Partiet. Detta föreslog de eftersom vissa orter hade fallit ihop eller var på väg att falla ihop. Och så var fallet eftersom äldre och drivande kamrater hade lämnat lokalgrupperna (på grund av åldersskäl, studier eller annat). Vidare menade de också att: "Vi har en alldeles för stor och tungrodd apparat med tanke på hur liten organisationen är. ... US kan inte fungera utan äldre, mer erfarna medlemmar. ... US och SP fungerar i mångt och mycket parallellt. ... Om vi alla vore i en och samma

organisation skulle vi kunna disponera våra resurser bättre, och diskutera våra satsningar bättre.”

I ett annat organisatoriskt läge hade detta förslag möjligen varit mycket kontroversiellt och kanske orsakat splittring. Så var dock inte fallet, utan de flesta försökte resonera och se för- och nackdelar med förslaget. Förespråkarna för ett självständigt US skrev följande i Bulletin:

”Det finns som vi fattat det två sätt för US att gå in i SP. Det ena innebär att vi organiserar oss hårt inom SP för att kunna driva ungdomsfrågor och jobba organiserat i ungdomsmiljöer. För att göra detta krävs såväl täta lokala möten som en nationell samordning. Vi måste organisera nationella träffar och träffas någon gång per år och diskutera lite större riktlinjer. Vi måste helt enkelt behålla så gott som hela vår organisatoriska struktur. ... Det andra sättet innebär att vi upplöser vår organisatoriska struktur. Om vi gör detta så verkar det å andra sidan fullkomligt orimligt att vi ska kunna ha ett nationellt, fungerande ungdomsarbete eller, än mindre, omvandla SP till ett 'ungdomens parti!'”

Men oavsett uppfattning i frågan menade samtliga att SP var nödvändigt för US. Det var just risken för att lokalgrupper läggs ner, eller aldrig klarar att växa, som var argumentet för ”att kämpa för att få mer hjälp av SP”.

Kongressen hölls den 5-7 maj 1989 i Stockholm. Där var en klar majoritet för ett behålla ett självständigt US. Så här i efterhand är

Det sena 1980-talet var en skymningstid för US. Men det skulle vända...

det mycket som tyder på att beslutet var ett misstag. Det är svårt att under en längre period upprätthålla ett litet ungdomsförbund som enbart har att lita till egna krafter. Alla ungdomsförbund behöver hjälp utifrån, från ett parti eller från äldre mecenater.

Det fanns minst två anledningar till att förslaget vid denna tidpunkt röstades ned. Den ena var att SP sågs som en något förstenad organisation, och de yngre medlemmarna i US var rädda att uppslukas i ett stelbent gubbparti. Den andra anledningen var de debatter som vid denna tid pågick inom hela den unga vänstern och som sökte efter något nytt:

- Inom Kommunistisk Ungdom (nuvarande Ung Vänster) fanns ett missnöje med den förstelning och det toppstyre som rådde där. En KU-avdelning hade till och med föreslagit US:are om att bilda ett nytt gemensamt ungdomsförbund.

- Det gamla moskvatrogna SKU (Sveriges Kommunistiska Ungdomsförbund) hade i januari 1990 en kongress där man hade fem förslag för hur man skulle arbeta vidare: ”1. SKU som APK:s ungdomsförbund. 2. Ett fristående SKU. 3. Vänsterns ungdomsförbund. 4. Upplös SKU – verka i rörelserna. 5. Gå med i KU.”

- De olika aktionsgrupperna (alltifrån husockupanter till miljö- och Shellaktivister) som verkat runt om i landet hade börjat inse att det behövs samordning och organisering.

Alla dessa debatter påverkade US till att uppvärdera behovet av självständighet.

Förutom diskussionen om US självständighet bjöd kongressen också på en diskussion om hur US skulle agera; dvs en politisk resolution. Debatten handlade väldigt mycket om vilka frågor som skulle prioriteras. Diskussionen blev både intressant och förvirrad, och åsikterna om vad som US skulle arbeta med gled kraftigt isär. Kongressen lyckades emellertid sy ihop de flesta trådar i denna resolution, och förslaget om de prioriterade punkterna blev en ideologisk offensiv, miljöarbete och antirasistiskt arbete.

Vid programdiskussionen på kongressen 1987 ansågs det att Ungsocialisterna var för dåligt skolade i miljö- och skolfrågor. Därför beslutades det där att den efterföljande kongressen skulle ta varsin resolution på dessa områden. Skolresolutionen skrevs av lokalgruppen i Umeå, och miljöresolutionen av lokalgruppen i Uppsala. Kongressen beslutade dock att inte anta skolresolutionen, då den ansågs för slarvigt skriven, utan bordlade den till en senare kongress. Men miljöresolutionen antogs. Detta var tänkt att vara startskottet till en omfattande miljökampanj. I sommarnumret av Bulletin presenterades också en sådan kampanj samt ett flygbladsförslag. Miljöresolutionen trycktes upp och såldes för 10 kronor styck. Detta var dock allt som blev gjort i den frågan.

Motkraft eller För ett nytt revolutionärt ungdomsförbund

Det allmänna intrycket var att kongressen hade varit bra och

man hade tagit kloka beslut tyckte de flesta. Organisationen var enad. Och man hade lagt upp riktlinjerna för nästa kampanj. Frid och fröjd skulle man kunna tro, men i själva verket var det början på slutet för en epok i US. Att det från sommaren 1989 och ett och ett halvt år framåt gick kappprätt åt skogen för US beror på ett antal saker, nämligen:

- US var inne i en generationsväxling. Många äldre drivande kamrater var på väg ut ur organisationen. Detta drabbade speciellt Göteborg, Umeå och Stockholm hårt. De tidigare största lokalgrupperna.

- Fram till sommaren hade en person varit anställd på halvtid med att jobba med US, men efter sommaren åkte han till Nicaragua för att delta i brigadarbete. Denna kamrat var en mycket viktigt sammanhållande länk för organisationen. Nu fanns varken de äldre kamraternas erfarenheter eller någon med daglig överblick på arbetet.

- Eftersom Stockholm var så försvagat så valdes ett AU med tre personer från Uppsala och en från Stockholm. Det fungerade sämre än tidigare, eftersom det var svårare att hålla möten (med tanke på avståndet) och avsaknaden av den infrastruktur som fanns på partacentrum.

- Under september var två av AU-medlemmarna i Sovjet på *Next Stop Sovjet*-resa. Och dessutom satt en tredje AU-medlem i fängelse för vapenvägran.

En något udda protestform för Ungsocialisterna: En utställning om 1968.

Allt detta gjorde att det centrala organisationsarbetet blev lidande. Nedgången gick dock inte i expressfart, utan organisationen var hyfsat aktiv 1989 ut. I augusti organiserades en nationell träff i form av ett litet sommarläger en helg på Eda utanför Uppsala. Och lokalgrupperna kunde på NL-mötena rapportera om varierande aktivitetsnivåer.

I Uppsala fanns ett intensivt aktionsnätverk som bildades efter ockupation 1988. Hösten 1989 var det en ny ockupation och efter den så sjöd stan av nya aktioner. I april 1990 drevs hela fem olika kampanjer samtidigt. Efter en misslyckad aktion på årsdagen av Tjernobyl så började flera argumentera för en tätare

organisering. Alla de aktionskommittéer som tidigare kallats "Front mot makten" eller liknande ombildades till en organisation med namnet Motkraft.

De som var med i Motkraft var förutom ungsocialister medlemmar i Kommunistisk Ungdom, anarkister samt helt oorganiserade. Argumenten för att bilda denna organisation var att planering och informations spridning fungerat för dåligt inför aktioner och kampanjer. Men också att det saknades ett forum för unga radikala att träffas och diskutera, och inte minst för alla dem som inte var organiserade någonstans men ändå ville göra nytta och hålla kontakten med varandra. Senare under vintern 90-91 hölls även ett nationellt vänsterungdomsmöte och Motkraft bildades även i Stockholm och Södertälje.

För US var Motkraft som manna från himlen. Detta låg helt i linje med allt vad som diskuterats de senaste åren, inte minst på kongressen 1989. I sista numret av Bulletin 1989 skrev en kamrat en lång plädering för behovet av *ett nytt revolutionärt ungdomsförbund*: "Detta är en variant av SPs kamp för ett 'nytt arbetarparti'. SP har inte perspektivet att ett revolutionärt massparti kommer att bli verklighet genom att SP växer till sig, dag för dag. Snarare kommer det att bildas genom att radikala aktivister ur de gamla organisationerna förenas i ett nytt arbetarparti. ... Idén om ett nytt ungdomsförbund går ut på något liknande. ... Vi menar inte att vi ska slå oss ihop med tre husockupanter i Uppsala och en

SKUare i Sundsvall och sedan högljutt proklamera det nya ungdomsförbundet. Däremot menar vi att US ska börja driva behovet av ett nytt ungdomsförbund hårt. Vi ska föra fram det i flygblad, pamfletter och i Motstånd!. Framförallt ska vi diskutera med dem vi kämpar tillsammans med."

Detta nya förbund skulle inte stå i motsättning till US. Tvärtom: "Idag har nog ungsocialisterna ganska dimmiga begrepp om 90-talet (eller framtiden). På något sätt ska vi växa från femtio stycken till en revolutionär masskraft. Den väg vi skisserar handlar nästan enbart om att samla alla ungdomar i kamp. Denna ambition är förstås helt nödvändigt, men... Problemet är att alltför många, med viss rätt, ser vårt projekt som helt orealistiskt. Här kommer perspektivet på ett nytt ungdomsförbund hjälpa oss..."

Detta nya förbund skulle alltså vara en slags språngbräda för US liksom för alla revolutionära krafter, men också det forum som skulle kunna suga upp alla passiva radikala ungdomar.

När US träffades för en konferens i Stockholm 8-9 september 1990 var det också dessa frågor som diskuterades. Vid mötet var det uppenbart hur illa ställt det var med Ungsocialisterna. Detta gjorde att den bestående slutsatsen var att US var tvunget att återuppbygga sin egen organisation. Det paradoxala var alltså att när den våta drömmen om ett revolutionärt enat vänsterungdomsförbund började bli aktuell, så var vår egen organisa-

Ungsocialister deltar i samlade vänsterungdomsmöte i Uppsala.

tion för svag. Vilket gjorde att US var tvungna att satsa på att bygga sig självt, och drog på så sätt undan benen för enhetsprojektet. Denna tendens kunde man se tydligt i Uppsala under hösten 1990. US hade tidigare satsat all sin energi på enhetsprojektet, men nu började man satsa på US arbete, vilket ledde till att Motkraft tappade i slagkraft och ett år senare var det den organisationen som tynade bort.

Ett konkret resultat av US konferens 1990 var ett förslag till kommande kongress på att antal organisatoriska förändringar, framförallt nya stadgar. Syftet med detta var att skapa en smidigare organisation, framförallt med tanke på de problem som US

gått igenom och den tungroddhet som många upplevt.

1990 kan annars sammanfattas som ett fruktansvärt år i US historia aktivitets- och medlemsmässigt. 1991 vände det och uppgången var början på en treårig epok som var den absolut bästa perioden under 80-90-talen. Man kan spekulera i anledningarna. Att försöka hitta svaret i en förändrad omvärld är nog diskutabelt. 1991 var framför allt högerens år. Högern vann valet, moderaten Carl Bildt blev statsminister och det rasistiska Ny Demokrati kom in i riksdagen. Även om denna utveckling förde med sig någon sorts motreaktion, så är det inte svårt att hitta perioder av både mer och mindre ungdomsradikalisering i historien.

Nej, anledningen till att det vände är förmodligen enklare. Socialistiska Partiet bestämde på sin kongress i december 1990 att göra en ungdomssatsning. En ungsocialist anställdes till det centrala kontoret för att jobba med ungdomskampanjen. Den 25-26/1 godkändes kampanjupplägget av partistyrelsen:

”Den här kampanjen handlar inte om att vi trycker upp några tusen flygblad som sedan eventuellt delas ut på några skolor här och där. Kampanjen ska inte drivas av bara ungsocialister, eventuellt hjälpta av några yngre SP-are. Det här är en kampanj som drivs av Ungsocialisterna och *hela* partiet. Målsättningen är att varje lokalavdelning ska ut på skolor och agitera, informera, rekrytera! ... Här inleds den stora reformeringen!”

Och ja, just så blev det!

90-93: RENÄSSANSEN

Tidningsarbetet blev en betydelsefull kugge i uppbygget av Ungsocialisterna under de följande åren. Under 80-talet var dock Motstånd! mycket av ett problembarn för US. Till kongressen 1989 skrevs följande: ”Motstånd! är Ungsocialisternas viktigaste sätt att nå nya kontakter, vid sidan om arbete i andra rörelser. ... Motstånd! måste bli en tidning för 15-20-åringar. ... Motstånd! måste skriva om nya ungdomskulturer. ... Motstånd! måste skriva om hur arbetarungdomar drabbas av kapitalismen idag.”

Kongressen beslöt om att anordna en speciell Motståndskonferens. US var i denna period i ett omfattande generationsskifte, vilket definitivt syntes i Motstånd!. Tidningen utkom sporadiskt och med varierande kvalitet. 1989 utkom endast tre nummer. Men det sista numret för 1989 var ett tjockt och ambitiöst nummer och redaktionen hade förnyats, bl.a. som en följd av Motståndskonferensen efter kongressen och att yngre kamrater börjat arbeta med tidningen. I och med den nya datatekniken hade också arbetet med Motstånd! förenklats, så från och med nummer 2/88 sattes tidningen digitalt. Men trots allt detta utkom endast ett nummer under 1990.

Samtidigt som SP startade sin ungdomssatsning så hade en ny redaktion börjat satsa på Motstånd!. Det kom fyra relativt tjocka nummer under 1991, och de flesta var överens om att kvalitén

hade höjts avsevärt. Tidningen var rapp, lättläst och inte minst snygg. Motstånd! började så smått fungera som den var tänkt. Tidningen lockade till sig nya medlemmar och nya medarbetare, och den hjälpte till att skola både medlemmar och icke-medlemmar.

Våren 1991 präglades av gulfkriget och Ungsocialisterna var mycket aktiva i antikrigsrörelsen. Detta syntes i Motstånd! som i vårnumret hade sju sidor om kriget. Det kändes förutom att organisationen hade flyt, också som att man var aktuell och delaktig i den kamp som bedrevs.

På kongressen i maj 1991 antogs en politisk resolution där det slogs fast att ”[d]et viktigaste redskapet för Ungsocialisterna är Motstånd!, den tidning som skriver om och förklarar kampen. Det är en tidning som är outhärlig för alla revolutionärer.”

Idén med Motstånd! hade allt sedan tidningens start varit att blanda tyngre politiska artiklar med mer lättsammare reportage. Just detta fungerade relativt bra med den nya redaktionen. Motstånd! lyckades under ett par år vara det utåtriktade organ som organisationen önskade, samtidigt som tidningen blev en röst att samlas kring. Ja, nästan (men bara nästan) så levde man upp till resolutionen. Men arbetet med tidningen kostade också på, det rena hantverket med att layouta, producera och skicka ut

tidningar var mycket betungande för en så liten organisation. I efterhand är det svårt att värdera om det var värt besväret. Om all denna tid hade lagts ned på annat utåtriktat arbete kanske US hade vuxit ännu mer. Å andra sidan kanske det hade varit svårare att motivera.

Redaktionsarbetet flöt tyvärr inte heller helt smärtfritt. Det fanns olika synsätt på hur man skulle göra tidningen. Några redaktionsmedlemmar beskrev konflikterna som seglat upp i början av 1992: ”Det har funnit två idériktningar i redaktionen: de som vill göra en mer politisk tidning – en tidning som speglar vad US gör och tycker (mer strikt, traditionellt politisk). Och de som vill göra en mer ’allmän-socialistisk’ tidning (friare), som tar upp de problem, de funderingar som ungdomar av idag har och som speglar den värld de lever i.”

Att Motstånd! bara skulle innehålla artiklar om ”kampen i Sverige” var det förvisso ingen som tyckte. ”Vi vill också göra en tidning som tar upp de problem, de funderingar som ungdomar av idag har och som speglar den värld de lever i”. Jag tycker att konflikten handlar om vad som är viktigt. Ska vi skriva om det som alla andra skriver om, Nirvana och datorspel, eller ska vi föra ut de socialistiska åsikterna och spegla den socialistiska kamp som inte finns i övriga media” var svaret från en annan redaktionsmedlem.

Konflikten var något av en upprepning av konflikten från 1987 om ”Olof Lagercranz kontra arbetarungdomen”, och ledde till

Delar av Motstånd's redaktion sitter i solen.

ganska långtgående slitningar. De som ville ha en mer ”politisk”, och mindre ”livsstilistisk”, tidning vann en avgörande seger på höstrådslaget 1992. Motstånd! led då av vissa ekonomiska besvär, och man hade helt enkelt inte råd att ge ut så många tidningar man önskade. Man hann heller inte producera dem eftersom det övriga administrationsarbetet (inte minst utskicken) tog så mycket tid. En kamrat hade därför föreslagit att tidningen skulle göras som en bilaga till Internationalen. Dessutom skulle Motstånd! komma ut mycket oftare för att kunna hinna spegla all den kamp som fördes av ungdomar i landet – tio nummer per år planerades. Förslaget antogs och från nr 1/93 och resten av året trycktes Motstånd! i samma format som Internationalen och bladades in där. Tryckkostnaden blev ungefär detsamma, men spridningen desto större och administrationen lättare.

I den nya redaktionen ingick framför allt de som ville ”politiserar tidningen”. Tyvärr blev redaktionen snabbt allt för överhoppad med arbete – dels med det redaktionella arbetet, men inte minst med det kommande internationella sommarlägret som krävde mycket resurser. Efter fyra mycket genomarbetade nummer innan sommaren dröjde det fram till december innan det femte och sista Motstånd! kom ut. Redaktionsmedlemmarna var helt utpumpade efter lägret. Det var tydligt att ingen längre var intresserad av att göra tidningen, och än mindre av att sälja den. Även om en ny redaktion valdes på höstrådslaget -93 så dog Motstånd! sotsdöden.

Ett jäkla drag på sommarlägret i Tjeckoslovakien 1991.

En ny organisation

Den 18-20 maj 1991 var det återigen kongress på Eda utanför Uppsala. Där antogs sedan vanligt en politisk resolution, men kongressen främsta resultat var att anta nya stadgar. Syftet med stadgarna var att göra organisationen mer lättarbetad, dra in fler personer i arbete, främja samarbete med andra och skapa en tydligare koppling till SP.

Den Nationella Ledningen och kongressen ersattes med rådslag. Tanken var att istället för att ha täta NL-möten och kongresser relativt sällan, skulle det ordnas nationella rådslag två

gångar per år. Rådslagen skulle överta ansvaret för att staka ut politiken. Endast genom att träffas regelbundet skulle US kunna hålla en kontinuerligt hög aktivitetsnivå och dra in nya i arbetet, menade man. För att kompensera för avsaknaden av ett NL valdes ett lite större arbetsutskott (AU).

Till det internationella sommarlägret i Tjeckoslovakien 1991 lyckades US dra ihop en ganska stor egen delegation (45-50 stycken) och ordnade en bussresa dit. För en gångs skull kändes det som att arbetet med lägret var värt besväret, och att lägret gjorde den nytta det var tänkt för. Man fick träffa många likasinnade socialister från mer eller mindre hela världen, och US kunde rekrytera nya medlemmar.

Det första det omstöpta Ungsocialisterna fick att göra var att ta itu med valkampanjen hösten 1991. SP och US gjorde en gemensam valtidning med titeln "Vänd världen upp och ner". Kampanjen hade mer av ideologisk karaktär än många tidigare kampanjer. Den var väl varken en framgång eller ett misslyckande. SP fick färre röster än föregående val. En vanlig åsikt var att "man höll ställningarna i den kalla högerblåsten". Kampanjen gav emellertid många nya kontakter.

1-3 november hölls det första rådslaget. Platsen var Södertälje. Här hade lokalgruppen växt till sig och medlemmarna var mycket aktiva. Rådslaget handlade väldigt mycket om hur organisationen skulle byggas och vilka frågor som var viktiga att satsa på. I mångt

och mycket fungerade detta rådslag som ett förväxelt NL-möte, men med mycket mer av skolning än vad som brukar vara fallet. Tre SP:are var och föreläste – om att vara revolutionär, om kvinnokamp och om internationell kamp. Besluten var av typisk "NL-karaktär", dvs den kommande periodens arbete stakades ut. En av de viktigaste prioriterade områdena blev det anti-rasistiska arbetet, med tanke på uppsvinget för rasistiska Ny Demokrati och andra än värre högerextrema organisationer.

Revoltörsturnéer

I Informationsbrev 7/91¹ presenterade AU ett mycket ambitiöst förslag: "Förr i tiden var arbetarrörelsens organisatörer på resande fot i uppemot 250 av årets dagar. Kunde de bygga upp stora organisationer på det viset så kan väl vi..." Tanken var att resande agitatorer skulle bege sig ut på så kallad "revoltörsturné" och på de besökta orterna:

- Besöka skolor med flygblad och affischer.
- Hälsa på hos SP-avdelningar och US-föreningar. Peppa dem och ge goda råd, få fart på dem.
- Besöka bokcaféer och försöka få dem att sälja Motstånd!.
- Sälja Motstånd!/Internationalen i bostadsområden.
- Hålla presskonferenser.
- Hålla offentliga möten på skolor, möteslokaler.
- Nattaffischer på stan.

- Hålla torgmöten och vandra runt på stan med megafon.
- Träffa andra vänsterungdomar.
- Sprida material vid konserter och liknande tillställningar.

Efter ett mindre lyckat försök gick den första egentliga revoltörsturnén till Skåne i januari 1992. Att just Skåne valdes berodde på att Socialistiska Partiet ökat sin aktivitet och sitt medlemsantal där en tid innan.

Under den första turnén besöktes Malmö, Lund, Helsingborg och Hässleholm. Huvudaktiviteten var att dela ut flygblad på gymnasieskolor – de andra aktiviteter som planerats för de resande revoltörerna utfördes i mindre utsträckning, och när turnerandet efter ett par år mognat var skolbesöken och kontakten med parti- och ungsocialistavdelningar i stort sett det enda som återstod.

Den första flygbladsutdelningen genomfördes utanför skolan i Lund, när eleverna var på väg dit på morgonen. I normala fall delades flygbladen dock ut vid ett bokbord i någon korridor. Revoltörerna lärde sig snabbt att eleverna nåddes mest effektivt vid matsalen i samband med sin lunch.

Under det tidiga nittioåret var vänstern i stort sett osynlig på skolorna. Ungsocialisterna möttes ofta av reaktionen ”finns ni fortfarande!?”. För elever med vänstersympatier, även socialdemokrater, var det en positiv upplevelse att få diskutera politik med någon som stod för samma grundläggande värderingar som de själva gjorde.

Vanligast var dock att skolbesöken förvandlades till en debatt med skolans ledande MUF-medlem, nästan lika ofta fördes debatten mot rasister och främlingsfientliga. De flygblad som Ungsocialisterna delade ut var inriktade på konkret politik, med krav på till exempel arbetstidsförkortning och högre skatt för de rika, men diskussionerna gällde oftare filosofiska frågor – som människans natur (är hon egoistisk?) – eller historia, inte minst ryska revolutionen och diktaturerna i öst.

Trots den, särskilt i jämförelse med andra partier, hårda tonen i flygbladen genomfördes de flesta skolbesök utan större motstånd. Några gånger nekade någon rektor Ungsocialisterna att besöka skolorna, någon enstaka gång förekom fysiska konfrontationer med nazister. Motsatsen inträffade också, till exempel att revoltörerna bjöds in av någon lärare och fick diskutera politik med en klass under en hel lektion. Givande och roligt, men ibland tveksamt använd tid för en organisation med mycket små resurser.

Det största problemet var istället det politiska ointresse, gränsande till fientlighet, de mötte på skolorna. Om Socialistiska Partiet, Ungsocialisterna eller den övriga vänstern hoppades att det fanns en potential för radikal samhällsförändring i det som kallas ”politikerförakt” fick de snabbt lära om. Politikerna förkroppsligade politiken, och politikerföraktet var i mycket hög grad också ett förakt mot politik.

Än värre för Ungsocialisterna var att deras uttalade mål att nå

Ungsocialister på turné övertygar skeptiska. Någonstans i Sverige...

arbetarungdomar inte var så lätt att realisera. Absolut sämst gensvar fick deras besök på praktiskt inriktade gymnasieskolor. Där det gick blivande industriarbetare, bagare, hantverkare och vårdbiträden kunde flygbladen ligga slängda i drivor på golvet. Nästan lika kompakt var ointresset på gymnasieskolor som dominerades av tekniker, ekonomer och naturvetare. Det var på den lägre medelklassens gymnasier – bland humanister, kultur- och samhällsvetare – intresset för politik, och särskilt då socialistiska idéer, var störst.

Den första turnén, som tog två personer nästan en vecka att genomföra, resulterade i färre än tio inskickade talonger från ungdomar som ville ha kontakt. Ungsocialisterna var dock

mycket nöjda med resultatet, dels därför att samhällsklimatet gjorde att förväntningarna var lågt ställda, dels därför att de ännu inte lärt sig hur långt det var från en inskickad kontaktlapp till en värvad medlem.

Turnérandet fortsatte därför. I efterhand kan det se ut som ett fullständigt osannolikt projekt åren efter murens fall, men fram till sommaren 1993 trycktes fyra olika flygblad i en sammanlagd upplaga om mellan 200 000 och 300 000 exemplar.

Under de åren besöktes i stort sett alla svenska städer, från Malmö i söder till Kiruna i norr, med undantag för Blekinge och delar av Värmland. De flesta städer besöktes dessutom mer än en gång. Efterhand utarbetades det som skämtsamt kom att kallas ”teorin om det tre vågorna”. Erfarenheten var att det första besöket i en stad gav några kontaktpersoner, som vid ett andra besök kunde knytas närmare, till exempel genom att de erbjöd sovplats eller om de var mer orädda deltog i flygbladsutdelningen, men först vid ett tredje besök fanns de mer stabila kontakter som tillsammans med nya från det andra besöket kunde bilda en arbetande lokalgrupp.

De turnéer som genomfördes efter den första gav större genomslag, kontakterna kunde ibland räknas i hundratal, så även om inte alla besökta orter resulterade i någon lokalgrupp måste slutsatsen vara att detta var en succé. För en organisation som vill växa är det detta som är melodin! En sak som var annorlunda

med denna kampanj jämfört med tidigare US-kampanjer var flygbladen. Dessa var mer genomarbetade, snyggare och roligare. På ett och ett halvt år gick US från ett fåtal medlemmar i fyra-fem grupper till medlemmar spridda på 25 orter över hela landet.

Erfarenheterna av revoltörsturnéerna resulterade bl a i små argumentationsblad, om allt ifrån kriminalvård till arbetsplatsdemokrati. En ”argumentationshandbok” gick dessutom som följetång i Info. Överhuvudtaget skapade turnéerna ett enormt sug efter information.

En organisationshandbok togs fram så att nya lokalgrupper snabbt skulle komma igång. Småskojiga klistermärken spreds i stora upplagor. Sommaren 1993 trycktes dessutom en serie på ett tiotal pamfletter (10-40 sidor) med artiklar om allt ifrån ”Marx och hans idéer” till ”Om terrorism” och ”Spanska inbördeskriget”. Att servera politisk information, lägga upp den snyggt och pedagogiskt – och med en vinnande humor – samt distribuera den i stor skala blev US melodi i en tid där den övriga vänstern i mångt och mycket stod och stampade. Inte minst statsminister Carl Bildt blev en måltavla att driva med i alla möjliga och omöjliga sammanhang. US tryckte upp T-shirts, affischer, ölöppnare och klistermärken med texten ”Den bästa nedskärningen” tillsammans med en bild där Bildt hade en streckad linje med texten ”skär här” över halsen.

Till saken hör också att det ökade missnöjet med den borgerliga regeringens nedskärningspolitik var en starkt bidragande

orsak till att bryta den ”högervåg” som svept fram bland ungdomar under 1980-talet. MUF:s segertåg på skolorna började gå mot sitt slut. En begynnande ungdomsradikalisering kunde skönjas, vilket inte minst framgick för vänstern i skolvalen 1994 skulle ge prov på (exempelvis fick Vänsterpartiet endast 2% av rösterna bland förstagångsväljare 1991, för att öka till uppemot 20% de efterföljande valen). Radikaliseringen skärptes också ju djupare den ekonomiska krisen blev.

US var väl rustade för att ta initiativ i kampen mot högerregeringen och den ekonomiska krisen. Inte minst SP-ekonomen Sten Ljunggren serverade en rad argument som gick att använda i agitationen. US var bra på att visa hur arbetslösheten var onödigt, hur nedskärningarna gjorde mer skada än nytta och på att lansera radikala socialistiska alternativ till den borgerliga politik som sossarna hukade inför.

28-31 maj hölls rådslag på Väddö utanför Norrtälje. Detta var första mötet för alla nya medlemmar som letat sig till organisationen efter revoltörsturnéerna – över 60 pers närvarade. Och det var ett mycket välbesökt rådslag som verkligen andades optimism i det fantastiska vårvädret. Det var ett långt rådslag, och på programmet stod många föreläsningpunkter och grupp-arbeten. Av de beslut som antogs handlade många om att ta fram nytt material, om allt från skolan till ett nytt program. Europa och EG seglade upp som en viktig fråga, och medlem-

Kampen mot EG, senare EU, var i centrum under det tidiga 1990-talet. Många uppmanades att gå med i "Nej till EG". Även Motstånd! publicerade flera artiklar om EG.

Växtvärk

På höstrådslaget i Södertälje (30/10-1/11 1992) började vissa tendenser på växtvärk att visa sig. Det hade kommit en hel del nya medlemmar till organisationen, men US hade haft problem att sätta dem i arbete. Det visade sig vara mycket svårare att hålla kvar medlemmar, än att värva nya. Dessutom hade alltför mycket arbete lagts på arbetsutskottet, vilket gjorde att vissa uppfattade organisationen som toppstyrd och Stockholmscentre-

rad. För att komma åt detta beslutade rådslaget om att införa ett "riks-AU", dvs ett slags återinförande av den Nationella Ledningen. Det var dock en uttalad skillnad att detta riks-AU endast skulle träffas en gång före varje rådslag för att planera dessa.

Ett annat förslag som antogs var att införa ett kvinnoätverk. Här handlade det om att motverka de tendenser några kände av att US var grabbigt, samt att förmå US att bli bättre på feministiskt arbete. Tyvärr lyckades väl inte detta kvinnoätverk i någon vidare utsträckning, även om vissa framgångar kunde skönjas. Istället återuppstod kvinnoätverket flera gånger under 90-talet: kvinnohelger organiserades, det bedrevs feministisk skolning och separatistiska möten hölls i samband med varje träff och ibland i vissa lokalgrupper. Detta var mycket positivt vad det gällde att få de kvinnliga medlemmarna att ta större plats i organisationen, även om en kritik mot grabbigheten ständigt levde vidare.

Under hösten 1992 hade en spirande kampverksamhet mot borgarregeringens nedskärningspolitik kunnat iakttas. I oktober togs ett initiativ till en "budkavle mot högerpolitiken" och över 200 fackklubbar, LO-sektioner och lokala fackföreningar skrev på för generalstrejk. Detta inspirerade US till att ta initiativ till vad som kallades "Skolbudkavlen". Från det flygblad som gjordes kan man läsa: "Runt om på landets arbetsplatser har en rörelse startats för att tvinga bort Bildt från makten. En sådan

rörelse behövs också på skolorna. Regeringens åtgärder drabbar oss lika mycket.”

Skolbudkavlen var en stor satsning från US – i alla fall var förhoppningarna högt ställda. Målet var att få till stånd en generalstrejk mot den förda politiken.

Tanken var att US skulle kunna bli drivande i en massiv ungdomsrörelse mot högerregeringen, och att detta skulle vara något som samtliga lokalgrupper kunde jobba med. Hela US skulle marschera i takt. Riktlinjerna drogs upp under det första Riks-AU-mötet 16-17 januari -93, och US-gruppen i Umeå fick äran att framstå som ”initiativtagare”.

Skolbudkavlen stannade dock på ruta ett: Ungsocialisternas lokalgrupper. Bland de nya US:arna var förvisso ilskan mot regeringen stor, men entusiasmen för namninsamlingar obetydligt. Mycket få namn samlades in, och hela kampanjen måste ses som ett misslyckande. Den fick aldrig den skjuts som den skulle behöva för att få ett massmedialt genomslag. US hade vuxit snabbt, men organisationen var långt ifrån självgående.

Därmed inte sagt att US helt saknade förmågan att driva kampanjen och genomföra aktioner. Åren 1991-1993 präglades av relativt intensiv politisk verksamhet utöver revoltörsturnéerna och arbetet med Motstånd!.

Med uppkomsten av Ny Demokrati, en alarmerande växande skinheadkultur kring Vit Makt-musiken, nynazistiska terror-

grupper som VAM och enskilda rasistiska dårar som Lasermannen hamnade det antirasistiska arbetet i fokus. US lanserade parollen *Svarta och vita – tillsammans mot de rika* och bedrev kampanjer på temat.

Tanken var att peka ut kapitalet som den faktor som minskade standarden och ökade otryggheten för de arbetande människorna, istället för ”invandrarna” som rasisterna och även en stor del av det politiska och massmediala etablissemangen slog mot. Den 30:e november i Stockholm och Lund, samt den 6:e november i Göteborg var stora samlingsdagar för både rasister och antirasister. US var inblandade i ganska hög utsträckning med dessa arrangemang.

En annan fråga som US skänkte tid åt var miljöfrågan, och inte minst bilismen. Ofta skrevs det om motståndet mot Öresundsbron, om ScanLink-projektet på Västkusten och Dennisleden kring Stockholm. Ofta var US:are aktiva i de flitigt förekommande trafikblockaderna, de s k ”kulturkrockarna”, i kampen för bilfria innerstäder.

Svenska sommarlägret 1993 – US kulmen

Internationella sommarlägret 1992 hölls i Portugal. Ca 40 tappra åkte i en skruttig buss i fyra dygn för att ta sig fram och tillbaka. Även om de flesta som kom hem nog tyckte att det varit ett bra läger så kom idén upp om att man i Sverige skulle gjort det bättre. Senare under hösten togs också beslutet om att Sverige skulle för-

US-Stockholm protesterar mot Bankakutens miljardstöd 1993.

söka få anordna lägret. I december 1992 startade planeringen för vad som skulle bli Ungsocialisternas största satsning.

Lägret i Portugal hade dragit ungefär 800 deltagande ungdomar. US satsade optimistiskt och hoppades på tusen deltagare – 300 från Sverige, 700 från resten av Europa. Riktigt så bra blev det inte, utan blev lite drygt 700 lägerdeltagare varav 200 från Sverige. Men det var på intet sätt illa – US hade verkligen ansträngt sig för att mobilisera (man hade också omvandlat rådslaget på våren 1993 till en mindre ”vårträff” för att satsa stort på lägret), och det bar frukt i många deltagare.

Det svenska lägret som ägde rum i juli 1993 var noggrant planerat. En tremannadelegation hade åkt från US för att dra upp de huvudsakliga politiska riktlinjerna i Amsterdam. Ett första förslag om att placera lägret i centrala Kristianstad föll framför att hyra den stora och vackra herrgården Nobynäs utanför Tranås, vanligtvis en syndikalistisk kursgård. SP involverades i arbetet i relativt stor utsträckning och ställde upp som läkare, kockar, tolkar, elektriker, banksvariga, vaktchefer, byggnadsarbetare eller allt-i-allo.

Dessutom deltog många SP:are som föreläsare, och så tog SP ett betydande ekonomiskt ansvar. Både det politiska och det kulturella programmet på lägret var digert – inte minst arrangerades rockkonserter med riksända band och artister.

Trots planeringen så var det mycket som brast. Först och främst

Tre nya medlemmar från Skellefteå, vårträffen på Vaddö 1992.

hade man inte vädergudarna på sin sida. Kyla och regn varje dag under en veckas tältande bidrog till att skapa en lite tjurig och uppgiven stämning, som inte direkt förstärktes av att en närvarande kamrat från Polen tragiskt omkom i en tågolycka bredvid lägerplatsen. Som grädde på moset strulade det med varmvatten. Det var förvisso brukligt på lägren, och kanske hade det varit överkomligt om det var soligt och varmt ute, men nu var det ganska långt därifrån.

Dessutom gjorde det ständiga regnandet många förkylda – inte minst kökspersonalen. Detta i sin tur ledde till att den friska delen av arbetsstyrkan fick jobba desto hårdare. När sedan inte mat-

"Bazooka" uppträder på sommarlägret 1993.

leverantören alltid hållit vad de lovat blev måltiderna ibland både mindre goda samt försenade. Detta påverkade inte bara humöret, utan även det politiska programmet.

Det visade sig att man trots god planering var sanslöst underbemannade. Det insågs med tiden att nya, oplanerade, arbetsuppgifter måste utföras och man fick ta vanliga lägerdeltagare till detta.

För att inte stöta sig med vare sig de internationella gästerna eller de intresserade som sökt sig till lägret valde man oftast att försöka förlita sig på US:are till detta. Detta var inte alltid så lyckat, sedan det gjorde att US:arna var märkligt frånvarande

Rådslag i Rågsved 1993. En ny generation US:are röstar.

under lägrets olika programpunkter och politiska diskussioner. Man öppnade sig för politisk kritik från diverse olika schatteringar. Oerfarna kamrater fick bäst de kunde hålla ihop den svenska delegationen.

Redan innan lägret hade US kommit på kant med Arbetarförbundet Offensiv när man nekade en av deras ledande kamrater – som framför allt såg lägret som en utmärkt rekryteringskälla för sin egen organisation – inträde. Han valde att demonstrativt tälta utanför lägret, medan hans organisationskamrater delade ut flygblad på lägret där de anklagade US för ”stalinism”.

Det gjordes dock ingen stor fadäs av denna sak, men det var

tydligt hur andra försökte profitera det läger man med mycket svett och möda dragit ihop.

Lägret var dock ur medial synpunkt mycket lyckat. US fick skriverier i en rad rikstäckande medier, och även television och radio var där. Det politiska programmet fungerade ofta relativt bra, och det kulturella mer än bra. US lyckades bjuda på häftiga discon och ösiga rockkonserter.

Många utanför organisationen uppskattade verkligen lägret, även om flera i US – och inte minst SP – kände sig utbrända. Tyvärr var det långt ifrån att det hela gick runt ekonomiskt, bland annat på grund av att ett par av US internationella systerorganisationer inte kunde betala sina deltagaravgifter. En viss ekonomisk räddning blev den ölsort – ”Revolution Beer” – som bryggts speciellt för lägret.

Lägret markerar på många sätt US kulmen: Det var delvis det bästa som gjordes och en ordentlig kraftsamling, delvis var det en organisatorisk katastrof. Dels lyckades man få dit nästan samtliga US:are och en stor del intresserade, dels lyckades man inte inkasera detta i form av politiska framgångar för organisationen.

NOT

¹ 1991 bytte Bulletin namn till Informationsbrev och från nr 8/91 kallades det kort och gott Info. Bulletin hade alltid varit i formatet vikt A4, ibland kopierat, men vanligtvis tryckt i traditionell tryckpress. Info var däremot ett kopierat (och senare stencilrat med en Risograph) A4-häfte.

93-97: DEN ANDRA NL-PERIODEN

Det började kring 1993 bli allt mer uppenbart att det politiska manöverutrymmet på vänsterkanten hade minskat för US del. Detta blev tydligare ju längre 1990-talet led. Ungsocialisterna skulle snart vara långt ifrån ensamma att försöka rekrytera i den växande ungdomsvänstermiljön.

För det första började en anarko-syndikalistisk miljö formera sig kring det nybildade Syndikalistiska Ungdomsförbundet (SUF). Ungsocialisterna hade under ett par år bland annat rekryterat ungdomar som identifierat sig med syndikalismen eller anarkismen, då dessa inte hade något självklart alternativ att organisera sig inom, och dessa kan sägas ha utgjort en märkbar del av US medlemskader under det tidiga 90-talet. Samtidigt visade initiativ som kulturföreningen KAOS i Uppsala och Folkmakt i Stockholm att det fanns en stor efterfrågan på en anarkistisk organisation.

Ungsocialisterna upplevde inte detta initialt som ett hot. Den anarkistiska rörelsen gavs snarare en ganska positiv bild i reportage i Motstånd!, och anarkister fick öppet medverka på de internationella sommarlägren. SUF:s egentliga rekrytering tog i själva verket fart under det internationella sommarlägret 1993, där workshopen om anarkism urartade till rena propagandan för de anarkismen och där kraftig kritik mot ”den auktoritära kommunismen” fick stå fullständigt obesvarad.

US, och inte minst dess unga nyrekryterade medlemmar, var minst sagt dåligt förberedd när kritik från ”vänster” började göra sig hörd. Ungsocialisterna hade i sin skolning snarare övat sina medlemmar att argumentera mot ungmoderater och SSU, än mot anarkister. Även SP var aningen ringrostigt i förhållande till den typen av kritik – partimedlemmarna hade ju i sin skolning snarare blivit vana med att bemöta kritik från stalinistiskt håll. Vidare låg anarkismen i tiden på olika sätt: en subkulturell punkvåg drog genom fritidsgårdarna. Identitetspolitik av olika slag – inte minst veganism och djurrättsfrågor – hamnade i ropet, liksom anarkafeminism. Den kanske mest värdefulla faktorn för SUF:s lyckade uppbygge var dessutom att ledande unga syndikalister fick anställning på Internationalen. Där fick de ordentlig skolning i vad det innebar att bygga upp ett politiskt ungdomsförbund, både i form av infrastrukturella kunskaper och politiska kontakter. SP och US lyckades på detta sätt ge syndikalismen en rejäl skjuts framåt, och fick se delar av sin unga medlemskader under annan fana.

För det andra genomgick Ung Vänster (UV) en kursändring vänsterut, åtminstone på ytan. Efter murens fall 1989 hade UV inte bara strukit epitetet ”kommunist”, utan även politiskt orienterat sig högerut under Jenny Jederlunds ledning. UV hade tap-

pat medlemmar, och fokuserade snarare på de parlamentariska institutionerna än på den utomparlamentariska kampen. Från och med kongressen 1994 ändrades detta emellertid, inte minst manifesterat av att Jenny Lindahl övertog ordförandeskapet. UV siktade allt mer på att bli en samlande kraft för hela ungdomsvänstern, något Ungsocialisterna också hade vissa ambitioner att vara. Om SUF åt upp manöverutrymme åt vänster, gjorde UV det åt höger.

För det tredje var ungsocialisterna inte ensamma längre ens bland trotskistiska ungdomsgrupper. Offensiv (senare Rättvisepartiet Socialisterna) hade som en i raden av skuggorganisationer lanserat Elevkampanjen (EK), delvis tänkt som ett alternativ till den elevfackliga Elevorganisationen. EK kom från och med 1993 – då man var drivande bakom en rad uppmärksammade elevprotester och kravaller i Malmö – att växa sig allt större, emellertid med en mycket hög medlemsgenomströmning.

En ny struktur – igen

I detta läge kände dock Ungsocialisterna att det var läge att utveckla sig till en ordentlig landsomfattande organisation, med ett ordentligt program och en politisk ledning. Steget kändes naturlig med tanke på medlemstillströmningen de senaste åren, och med utvecklingen av AU till ett Riks-AU. Vidare var man redan kända som nationell organisation, tack vare bland annat

US bidrag till modehistorien.

Motstånd! och lägret 1993. Stockholmscentreringen hade minskats med alla nya lokalgrupper. En ny kostym behövde sys, som passade ett större US, inte minst för att bedriva gemensamma kampanjer och en gemensam skolning.

Denna nya kostym skulle sys till under två dagar på rådslaget i stockholmsförorten Rågsved 13-14/11 1993. Mycket skulle avhandlas, ett principprogram och ett handlingsprogram var ställt till förslag, stadgarna skulle förändras och en nationell ledning, NL, skulle väljas. Dessutom skulle man besluta om man ville ställa upp i valet 1994 tillsammans med Socialistiska Partiet.

Trots att program och stadgar redan var behandlade av ett utvidgat Riks-AU-möte 11/9 tog rådslaget mycket tid och kraft i anspråk, och principprogrammet hanns inte ens med. För de nya US:are som närvarade kändes nog stressen och pressen långt in på natten besvärande, och ingen var egentligen förberedd på att rådslaget skulle bli en sådan formell och spänd tillställning. Protokollat från rådslaget rymmer flera sidor tätskriven text.

Den struktur som inrättades på rådslaget skulle fortsätta att gälla till hösten 1997. I korthet kan den beskrivas som en nationell politisk ledning som träffades minst fyra gånger om året, vilken inom sig utsåg ett arbetsutskott (AU) – alltså en parallell till SP:s partistyrelse och verkställande utskott. AU bestod till att börja med bara av Stockholmsmedlemmar, varav ett par var anställda på centrum, men detta kom senare att ändras. Basen

för organisationen var lokalgrupperna, och delegatskongress – fortfarande kallat rådslag – skulle hållas en gång om året. Vidare skulle reglerna för medlemskap struktureras, och ett medlemskort trycktes upp.

Den nya strukturen innebar dock mycket av kontinuitet med det föregående. Inte minst berodde det på att AU i stor utsträckning bestod av ”gamla rävar” inom organisationen, vilket också innebar en fortsatt nära kontakt med particentrum och att den dagliga verksamheten med utskick, tryckning av interntidning och medlemsregister sköttes som förut.

Ett definitivt brott med det gamla uppstod främst i och med att Ungsocialisternas praktiktjänster på centrum upphörde, och att organisationen därmed skulle förlita sig på enbart fritidsaktivister.

Detta skedde tyvärr samtidigt som nyrekryteringen till US-Stockholm i princip upphört, och den äldre generationen US:are fallit för åldersstreckat. Sålunda uppstod efter ett tag ett organisatoriskt vacuum som aldrig kunde fyllas ordentligt av nya krafter. Strukturen kretsade kring ett AU som var beroende av infrastrukturen – tillgången till telefoner, register, kopieringsapparater, datorer, etc – i Stockholm.

Programmet

Programmet som antogs 1993 var antagligen den mest genom-

arbetade text som Ungsocialisterna presterat, och trycktes upp som dubbelvikt A4 med rött pappersomslag. Principprogrammet upptog fem sidor, och handlingsprogrammet sju. Principprogrammet skulle beskriva hur ”samhället fungerar idag, hur vi vill förändra det, och hur vi tror att förändringen kommer att genomföras”, medan handlingsprogrammet beskrev ”vad vi tycker är viktigt att kämpa för idag”. Det senare var skrivet fullständigt i löpande text, och med underrubrikerna Makten, Staten, Fackföreningsrörelsen, Arbete, Offentliga sektorn, Utbildning, Militär & Polis, Internationalism, Europeiska Unionen, Antirasism, Kvinnokamp, Bostäder, Miljö, Ett samhälle för alla, Arbete för att leva samt Ungdomar.

Ett första förslag till programmet gjordes av AU och presenterades första gången på vårträffen 1993. Emellertid ändrades handlingsprogrammet fullständigt av US-Örebro, vars förslag sedan låg till grund för det dokument som antogs på rådslaget.

Optimismen 1993-94

Förväntningarna på det nya US var högt ställda. Ett tecken på detta var att det NL som valdes på rådslaget 1993 bestod av hela 25 personer (!). Dessa lyckades också träffas på Röda Rummets källare i Stockholm ett par gånger under 1994 – dock med vikande antal närvarande (inte så konstigt då flera invalda lämnade organisationen). Det nya AU:s första inlägg till Info 6/

”Viktoriahuset” i Örebro ockuperades 1994.

1993 andades också optimism efter rådslaget, och man deklarerade sig mogen att ta det utökade ansvar medlemstillströmningen krävde.

Optimismen var inte helt ogrundad. Trots att medlemsutvecklingen stagnerade efter sommaren 1993 – Ungsocialisterna var aldrig mer än ett par hundra – så är verksamhetsåret 1993-94 antagligen US mest aktiva. En mängd olika lokalgrupper hade aktivitet, och rapporterade om dessa till intern tidningen Info. Man bedrev studiecirklar, affischerade, delade lokala och nationella flygblad på skolorna och fixade demonstrationer. I Stockholm och Örebro var ungsocialister inblan-

dade i husockupationer (mot motorvägsprojektet Dennisleden respektive för bevarandet av ett kulturhus). En del kortare revoltörsturnéer bedrevs. Ungsocialisternas pamflettserie spreds i vida kretsar, och en serie påkostade klistermärken sattes upp över halva landet. En relativt välbesökt – och tidsenligt vegetarisk – vårträff hölls i Stockholm skärgård, på Vaddö. Kampen mot högerextremismen var en prioriterad fråga under det år punkbandet Ultima Thule var på allas läppar, och kampanjen ”Svarta och Vita – Tillsammans mot de rika!” fortsatte.

En faktor som gjorde att arbetet med US lokalt fick ordentlig kontinuitet var Worker’s aid to Bosnia. SP hade varit med och byggt upp denna arbetarsolidariska organisation med den bosniska staden Tuzla under de pågående krigen på Balkan, och det var ett tacksamt tillfälle för US att haka på. Att samla in pengar till Worker’s aid via stödfester eller bösskrummel, och kanske till och med följa med på konvojerna till Tuzla, kändes som en vettig och samtidigt lättorganiserad verksamhet. Kampanjens enda problem var att den inte var helt enkel att politisera i praktiken – trots att insamlingarna kändes välbehövliga, var det kanske inget som lockade unga revolutionärer.

Då var de bankaktioner som genomfördes av en del US-grupper mer spektakulära. Under bankkrisen 1992 hade de svenska bankerna tagit emot stora statliga stöd i och med den så kallade

bankakuten. Tanken från US var att helt enkelt försöka ta ut pengarna igen på närmaste bankkontor, och när det inte gick ställa till med liv i banklokalen...

Valen 1994 och början till förflackning

Beslutet om valdeltagande i riksdagsvalet fattades inte utan debatt, men nästan enhälligt, på rådslaget 1993. Frågan är emellertid hur stor entusiasmen var för en valkampanj utanför de mest initierade kretsarna, det vill säga veteranerna och de centrumanställda. Dessa ville se frukterna av sitt mångåriga kampanjande uttryckt i valframgångar för Socialistiska Partiet – förhoppningar fanns om att förvandla valet till en stor ”ungdomsprotest mot högerpolitiken”. Inte minst därför så blev det en överenskommelse med SP att ha varannan Ungsocialist på valsedlarna.

NL, men framför allt AU, uppbadade till en början mycket energi för att ro projektet i land. Ett valutskott tillsattes nästan genast, och dess valplan i Info 1/1994 är fruktansvärt ambitiös: 65 000 kronor skulle samlas in för US räkning, mängder med material skulle tryckas och distribueras, Almedalsveckan skulle besökas och rockkonserter skulle arrangeras. Även om planerna senare skrevs ner, så rapporteras mycket i varje nummer av Info om hur viktigt valarbetet var.

Valkampanjen hösten 1994 blev istället ett av de första riktiga tecknen på att något inte stod rätt till i US. US fungerade inte

som en kaderorganisation, där medlemmarna kunde aktiveras utifrån direktiv från ledningen. Istället manifesterade valkampanjen en brist på disciplin, och en ganska låg entusiasm. Förutom grupperna i Stockholm och Uppsala är det tveksamt hur mycket US egentligen bidrog till vad som skulle vara en gemensam valkampanj med SP. Av de 65 000 kronorna samlades endast 7 872,50 in. Samtidigt som många gjorde lite, slet vissa enskilda ungsocialister nästan sönder sig i kampanjen – inte minst listans förstanamn som var US:are.

Förflackningen inom organisationen illustreras också av att Motstånd! enbart lyckades komma ut med ett nytt nummer under hela 1994. Symptomatiskt är dessutom att detta nummer hade tema om valet, och var utarbetat nästan fullständigt av veteraner och tillika anställda inom organisationen. De nya ungsocialisterna bidrog knappt alls till numret.

Mönstret upprepas ett par månader senare under folkomröstningen om EU. Grandiosa planer slutade i ett ingenting.

Hand i hand med denna utveckling gick att AU började fungera allt sämre. För att underlätta för AU, och för att minska Stockholmcentreringen, hade utformningen (samt tryck och distribution) av interntidningen Info flyttats till Göteborgsavdelningen. Detta hade också setts som en avhjälpning av de mer omfattande demokratiska problem – ibland formulerade ur feministisk synvinkel – som stockholmcentreringen medförde (ett

tydligt exempel på hur detta uppfattades var de minst sagt sura reaktionerna från US-Göteborg när anställda på centrum tog initiativet och gav ut ett extranummer av Info, omdöpt till Foni: ”ett uttryck för att de inte känner sig tillfreds när de själva inte bestämmer över all US information”). Att flytta Info till Göteborg var säkerligen riktigt tänkt och gjort, men resulterade samtidigt i dels en mycket tristare interntidning, och dels i att det blev en ”omväg” mellan centrum och medlemmarna.

Och frågan är om det gjorde så mycket för AU. Enligt Info 6/1994 så var det mycket som inte fungerat som det skulle under året, efter att den första entusiasmen blåst över: ”Framemot maj började apatin bre ut sig fullständigt inom au, stämningen var uppgiven och alla hade häcken full med annat. Jörgen, jag jobbar till jag blöder näsblod, Hassler började dominera Au totalt. JÖRGEN VAR AU – gjorde allt själv. Ingen annan orkade. I längden var detta ohållbart. Jörgen hoppade av”.

Samtidigt gick stockholmstruppens kräftgång, vilket sög energi från AU. Bland annat hoppade en medlem av AU av för att enbart ägna sig åt US-Stockholm. Frågan är i vilken utsträckning detta lyckades. Stockholmgruppen hade dittills varit US största och viktigaste lokalgrupp, men drogs nu med en hel del internmotsättningar. Mot slutet av året var man bara sju medlemmar. Orsakerna till förfallet angavs i Info 2/1995 vara att den generationsväxling som inletts ett par år tillbaka inte fung-

Motstånd! kom ut med allt färre nummer...

erat. Nya medlemmar hade dessutom ägnat sig åt att värva nya medlemmar, och försummat skolningen. Samtidigt hade de äldre medlemmarna slukats upp av particentrum.

Mönstret med sviktande medlemstal upprepades efterhand runt om i landet. Orsaken var ofta enkel. När inga revoltörs-turnéer organiserades för att värva nya medlemmar, så värvades inga nya medlemmar. Att lägga ut medlemsvärvningen på lokalgrupperna, och att sålunda avprofessionalisera den, var att ge dessa ett allt för stort ansvar – det fungerade endast i undantagsfall. Istället gled lokalgrupper och enskilda medlemmar ifrån organisationen.

...men Vårträffen 1994 var lyckad med veganmat på menyn.

Att organisationen deprofessionaliserats berodde i slutändan på att det inte fanns ekonomi längre till att ha någon anställd för US räkning på particentrum. US hade hankat sig fram ekonomiskt i SP:s kölvatten i många år, men partiets ekonomi gick från och med 1993 fullständigt i väggen. Det var en uppseggande ekonomisk kris som man skjutit framför sig under ett antal år. Bokhandeln Röda Rummet på Drottninggatan i Stockholm fick flytta ihop med SP när particentrum flyttades in från Axelsberg till mindre lokaler vid Odenplan.

Antalet anställda reducerades samtidigt kraftigt, vilket inte minst drabbade Ungsocialisterna. Folk som hade haft US som

sin arbetsuppgift fick nu andra sysslor. Dessutom försvann möjligheterna att ha projektanställda, vilket US hade utnyttjat åren innan.

Rådslaget 1994

Rådslaget 1994 hölls den 18-20/11, och precis som föregående år i Rågsved. Denna gång var det ett 30-tal som samlades, kanske representerandes strax över hundra betalande medlemmar. Rådslaget hade föregåtts av en intensiv diskussion om en politisk strategi för US, uttryckt i en politisk resolution som låg till omröstning. Initiativet hade tagits av AU och skulle ringa in den kamp som behövde föras och prioriteras: den elevfackliga, den fackliga, de arbetslösas kamp samt kampen på universiteten. Detta uppfattades av flera som ett brott mot något som US representerat innan – ett engagemang i olika typer av sociala rörelser som miljörörelsen, kvinnorörelsen och den antirasistiska rörelsen. Andra tyckte att man i organisationen skulle ha ett stort manöverutrymme, och välja den kamp man tyckte passade bäst ("jag förstår inte varför vi skall ha vår politiska strategi på pränt" skrev en medlem i Info 6/1994), medan åter andra varnade för en sådan inställning. Beslutet blev något oväntat ett antagande av ett spretigt resolutionsförslags från US-Väst: Dels skulle kapitalismen bekämpas "med alla till buds stående medel", dels skulle man bygga vidare på "klassnejet" i folkomröstningen

om EU-medlemskap, och dels skulle man aktivt försöka flirta med andra grupper inom vänstern. Kvinnokampen, antifascismen och det elevfackliga arbetet lyftes fram särskilt.

Ett bantat NL valdes, och AU fick i princip förnyat förtroende. Mer allvarligt var att det beslutet var en konsekvens av att US ekonomiska bekymmer började komma ifatt organisationen.

Året 1994 avslutades sedan med en smärre skandal: en före detta ledande medlem i Ungsocialisterna greps efter att ha stulit vapen, skjutit på polisen och minerat en bil i Umeå. Tack och lov skadades ingen, och tack och lov behövde inte Ungsocialisterna löpa gatlopp i pressen eller bland den övriga vänstern trots incidenten.

De svåra åren 1995-97

I år 1995:s första Info konstaterar AU att "det inte är någon akut kris", utan att arbetsutskottet "ser efter förhållandena positivt på framtiden". Bakgrunden är den dåliga ekonomiska situationen, den sinande medlemstillströmningen och Stockholmsavdelningens uttraderande från kartan. Samtidigt ser man positivt på att nya grupper har tagit över en del av AU:s uppgifter, och beslöt utifrån resolutionen att prioritera tre saker: En studiecirkel om EU, att försöka organisera ett vänsterungdomsmöte tillsammans med andra organisationer och att återstarta US-Stockholm. Inget av detta skulle lyckas.

Att prioritera EU-frågan var en felanalys. Att många ungdomar

röstat mot EU gjorde tyvärr inte att någon särskild ilska och frustration kanaliserades via EU-projektet de närmaste åren. Organisationen Nej till EU föll ihop som ett korthus i en kombination av missnöjespolitik, glesbygdsromantik och nationalism nästan omedelbart efter folkomröstningen. EU-frågan var ute ur brännpunkten. En studiecirkel kändes som en felsatsning, och blev aldrig av.

Frågan om att på något sätt försöka ena den unga vänstern hade introducerats i Ungsocialisterna genom ett inlägg i Info 4/1994 och vunnit omedelbart gehör hos många medlemmar. Idén var blygsam till en början – helt enkelt att bjuda in RKU, UV, Elevkampanjen och SUF till gemensamma diskussioner under festivalsliknande former. Vissa inom US ville dock se ännu längre, och hoppades att någon form av paraplyorganisation för de olika ungdomsförbunden – à la dåvarande Rebel i Danmark – kunde bildas. Man kan, även om det sällan gjordes i samtiden, fråga sig varför – enighet i sig är inget ideal, och kan vara lika förödande som splittring om det inte finns något konkret att enas kring. Kanske ett skäl var att många var ärligt trötta på att offra sin energi på att diskutera med Ung Vänster eller anarkisterna när det fanns angelägnare uppgifter?

Men viljan att skapa något större än US signalerade också en brist på politiskt självförtroende. Detta skulle senare även manifesteras igen i ett förslag om att gå ihop med Elevkampanjen.

Initiativ togs verkligen till att inleda diskussioner med de an-

Slappande på sommarlägret i Poppi, Italien, 1994.

dra ungdomsförbunden om någon sorts gemensam konferens, men när intresset från dessa var svalt rann det hela av naturliga skäl ut i sanden.

US-Stockholm klarade inte heller av att upprätthålla någon form av organisation. Eftersom få kom på medlemsmötena, lades dessa ned för att ersättas av en studiecirkel ledd av en SP:are. Det säger sig självt att detta inte är ett styrkebesked. Även de Ungsocialister som flyttade in till Stockholm tenderade att försvinna från organisationen. I förlängningen ledde detta till att Stockholm inte kunde upprätthålla AU – vilket efter rådslaget i januari 1996 flyttades till de då starkaste lokalgrupperna Upp-

sala och Lund i en parallellkonstruktion, och efter rådslaget i december 1996 slutligen till Göteborg. När de kontinuerliga kontakterna med partacentrum i Stockholm bröts var vägen utför i viss mån utstakad. Avsaknad av ordentlig infrastruktur och anställda gjorde att nya kontakter knappt kunde tas om hand och att kontakten mellan organisationen och medlemmarna försvinade. Historien om perioden 1995-97 är för Ungsocialisternas del en historia om färre medlemmar, färre lokalgrupper och mindre verksamhet. Hand i hand med denna utveckling gick att de kvarvarande ungsocialisterna odlade sin egen subkultur med ett intimt umgänge, en egen humor och egna sånger. Förvisso kul, och inte fullständigt sektbildande, men det gjorde det definitivt inte lättare för nya krafter att komma in i vad som utvecklade sig till ett kompisgäng.

Samtidigt skall inte en allt för pessimistisk bild tecknas av åren. Ungsocialisterna lyckades upprätthålla en fasad av en seriös organisation, och en del nya medlemmar hittade till organisationen – inte minst i Uppsala och Lund vilka seglade upp som starka fästen. Göteborgsavdelningen lyckades också hålla sig i viss mån intakt. Dessutom växte det upp en stor lokalgrupp kring Köping-Arboga-Kungsör, men med mycket sporadisk kontakt med den centrala organisationen.

Att US fortfarande utgjorde en markör på den politiska kartan berodde inte minst på organiseringen av det internationella

US-Lund, då en av få fungerande lokalgrupper, firar 1:a maj 1996.

sommarlägret, vilket förlängde upprätthållandet av skenet av en stor organisation. Till vardera lägren i Italien (Toscana) 1994 och Frankrike (Toulouse) 1995 lyckades Ungsocialisterna skicka en busslast ungdomar. Lägren var dessutom seriöst förberedda på Amsterdamskolan, och de svenska delegationerna välorganiserade. Även på SP:s läger på Bona kunde en ökning av antalet ungsocialister noteras. Från och med det internationella lägret i Portugal 1996 märktes emellertid en viss avtrappning, och svenskarna åkte gemensamt ner med den danska delegationen. Inför lägret i Frankrike 1997 beslöt man från NL:s sida att sikta högt och återupprepa succéerna från ett par år tillbaka i tiden,

men resultatet blev ett magplask, kanske också beroende på att SP dragit till bromsarna och vägrade hjälpa till överhuvudtaget med mobiliseringen eftersom det förekom droger på lägren. Bara ett tiotal utgjorde den svenska delegationen, och av dessa var få medlemmar. US hade tydligt förlorat både sina medlemmar och sitt kontaktnät.

US lyckades å andra sidan ibland kunna samla ihop sig nationellt. Rådslaget i Uppsala 1996 var ett exempel, likaså hölls en efter omständigheterna välbesökt vårträff utanför Örebro i maj 1996 och en kvinnohelg i Göteborg, samt en förvisso mindre men ändå hyfsat välbesökt vårträff i Malmötrakten 1997. US lyckades producera ett antal flygblad, bl a på tema om miljö och feminism, samt ett massflygblad ”Vi hör inte dit”, och dela ut dessa på de ställen där det fanns aktiva lokalgrupper. Man lyckades ge ut ett par nummer av Motstånd! (två 1996 och ett 1997), förvisso relativt amatörmässiga, och lansera en första hemsida för US 1997.

En annan ljuspunkt var den livliga skolning och interndebatt som försiggick i Info, som dessutom började se allt bättre ut. Här tog även den nyare generationen US:are sig ton. Leninistisk organisationsteori, borgerlig kultursyn, anarkism och trotskismen inom Fjärde internationalen var ett antal engagerande debattämnen (det sista inte minst från de Ungsocialister som sympatiserade med det ortodoxt trotskistiska Arbetarmakt som brutit med SP), och ett ständigt ökande antal skolningsartiklar

med feministiska teman publicerades. Inte förrän 1997 mattades utgivningen av Info av – då utkom bara ett nummer av intern-tidningen, världshistoriens kanske sista Info.

Elevprotesterna och elevkampanjen

Något oväntat blev vintern 1995 elevprotesternas vinter. Den nytillträdde socialdemokratiska regeringen hade aviserat nedskärningspaket som innefattade relativt stora ingrepp i skolorna – inte minst skulle studiemedlet sänkas och CSN-kortet avskaffas, ett hårt ingrepp i många skolungdomars ekonomi. Detta ledde till omfattande demonstrationer över hela landet, ibland även till elevstrejker. Tiotusentals elever antogs ha varit med på missnöjesyttringarna.

Trots att en medlem i US var snabb nog att skriva en sjuksidig instruktion om elevstrejker i Info 2/1995, så var Ungsocialisterna rätt tagna på sängen av den omfattande aktivismen. Undantaget ett fåtal städer – inte minst Lund, där Ungsocialisterna stod i ledningen för relativt omfattande och militanta aktioner – så var aktiviteten inte på något sätt vare sig genomtänkt eller särskilt entusiastisk. Eller som Info 4/1995 konstaterade: ”Istället för en uppvisning i konsekvent militans var Ungsocialisternas agerande i elevrörelsen till stor del en ganska virrig blandning av slöhet, bristande självförtroende och bristande erfarenhet.” Ungsocialisterna var inte ensamma om att förlora resonansen

Vintern 1995 blev elevprotesternas vinter.

med elevrörelsen vintern 1995: Elevorganisationen drog till bromsarna när de inte kunde kontrollera rörelsen (åtminstone i Stockholm; i Göteborg var EO å andra sidan huvudorganisatör för en stor demonstration. Elevorganisationen spelade i övrigt en progressiv roll under större delen av 1990-talet och låg bakom en rad protester mot högervridningen och nedskärningarna), och UV hade marginaliserat sig genom att Vänsterpartiet skrivit under regeringens nedskärningar. Istället var det ett nyväckt Elevkampanjen som lyckades både starta och bygga upp det mesta av protesterna. De tog dessutom initiativ till en rikskonferens mot nedskärningarna, för ungdomar och arbetare gemensamt.

Tyvärr slog Elevkampanjens blandning av sekterism igenom fullständigt i protestsamlingarna – de ungdomar som valde att inte gå med i EK isolerades, och protesternas omfattning överdrevs till den grad där löjets skimmer ligger nära. En fortsatt radikalisering kom av sig, och elevprotesterna går egentligen att betrakta som finalen på den vänstervåg som gick bland ungdomar i 90-talets början.

Elevkampanjen ångade emellertid på, och så gjorde även deras moderparti Offensiv. Stärkta av framgångarna beslutade de sig för att ställa upp i valet till EU-parlamentet hösten 1995. SP, vilka tidigare alltid betraktat Offensiv med stor skepsis, hade dessutom börja omvärdera organisationen när dess framgångar blev tydliga. Kanske fanns en gemensam ideologisk kärna någonstans? SP lät sig i alla fall övertygas om att ställa upp tillsammans med Offensiv och Elevkampanjen under namnet Rättviselistan. Ungsocialisternas Nationella Ledning var emellertid inte lika lättflirtad, utan bestämde sig för att stå utanför. Detta motiverades dock inte politiskt, utan med att ”Rättviselistan inte skulle komma att bli någon större grej, och att vi varken hade tid, pengar eller ork att lägga ner i jämförelse med vad det skulle ge i resultat”. Istället gjorde US – ja, inte mycket. Rättviselistan var långt ifrån någon succé vare sig samarbets- eller röstmässigt, men US resignerade passivitet kändes inte heller som ett alternativ. Man hade i princip gett upp tanken på att agera kollektivt.

Någonstans här föddes tanken om att det inte fanns utrymme för både US och EK i Sverige. I teorin motiverades detta med att båda var ”trotskistiska” och mycket lika varandra programmässigt, men det hade nog inte så mycket relevans som att det gick mycket bra för Elevkampanjen under den period det gick sämre för US. NL föreslog därför till rådslaget i januari 1996 att Ungsocialisterna skulle gå in som en tendens i Elevkampanjen, en tendens för unga medlemmar i SP.

Hela förslaget presenterades i Info 6/1995 i trötta nederlagstermer: ”Jaha ja. Det här var ju ett ganska omvälvande förslag. Saken är den att Ungsocialisterna känns som ett ganska hopplöst projekt idag. Vi saknar i princip politisk betydelse och värvar knappt nya medlemmar. Vi är inte det stora revolutionära ungdomsförbundet som vi vill vara, och frågan är om det ens är värt energin, och om vi ens kan bygga upp US till det som det en gång var”. Förslaget stötte emellertid genast på patrull – Info fylldes med kritiska inlägg mot förslaget om att gå in i den ”kryptokommunistiska” och ”sekteristiska” Elevkampanjen. En telefonröstning hölls också bland medlemmarna om förslaget, och där – liksom på rådslaget i Uppsala – blev svaret ett rungande nej. Ungsocialisterna skulle drivas vidare som självständig organisation.

I efterhand kan man säga att det var ett bra beslut – EK utvecklade sig på intet sätt till en organisation fristående från Offensiv, och dras fortfarande med sina sekteristiska problem. Men

En allt tröttare organisation suktade efter förändring.

detta kan inte med säkerhet fastställas. På flera ställen i landet hade EK lyckats rekrytera en helt ny medlemskader, och US hade kunnat göra en insats för att hålla dem kvar i sitt vänsterpolitiska engagemang. Och å andra sidan så lyckades US ta kol på sig själva i alla fall, om än temporärt.

US går in i SP

NL:s förslag om att låta US gå in i Elevkampanjen var på intet sätt den första krisinsikten i Ungsocialisterna. Först ut på banan var en flitig Info-skrubent som i ett längre inlägg i Info 5/1995 försökte identifiera vad som gått snett med ”experimentet”

Ungsocialisterna under de föregående fyra åren. Han identifierade att projektet att bygga det breda revolutionära ungdomsförbundet misslyckats, att US stod utan politiskt projekt och att US saknade strategi. Orsakerna var dels att den anarkistiska rörelsen varit så stark, men framför allt hade tre större fel begåtts: Felaktiga förslag till motstånd (som att fixa rockkonserter), bristande klassperspektiv (uttryckt i en för stor fokusering på ”folk-rörelserna”) samt att man intalat sig att politik skulle vara kul (och därmed blev medlemmar lätt demoraliserade när de insåg att det inte alltid var det). Utifrån detta försökte skribenten formulera en ny strategi. Ungsocialisterna behövde proletariseras, och framför allt nedprioritera arbetet bland medelklassens folk-rörelser.

Av detta förslag blev i princip intet. Dels rann hela diskussionen ut i sanden på grund av bristande entusiasm, dels saknades krisinsikten, eller formulerades åtmistone annorlunda, av andra medlemmar. Orsakerna till vad som gått snett kunde identifieras som bristande politiskt självförtroende och infrastrukturella problem (”centrumstrul”) istället menade någon, och förespråkade fler gemensamma projekt med den övriga ungdomsvänstern. Åter andra förespråkade ett helt annat alternativ för att komma upp ur det slumrande tillståndet – ett närmande till Socialistiska Partiet och ett utökad användande av partitidningen Internationalen.

Rådslaget 7-8/12 1996 i Göteborg, där den femte Nationella Ledningen skulle väljas, besöktes endast av elva ungsocialister från fem olika orter. Den strategiska diskussionen som följde utmynnade inte i några konkreta åtgärder, vilket kanske inte är så konstigt med tanke på det uppenbart dåliga läget för organisationen.

Efter sommaren 1997 gick det endast att identifiera två egentliga lokalgrupper i US – Lund och Kungsör. Den nationella aktiviteten var avsmnad. I detta läge ställde SP, efter förslag från en äldre US-veteran, som förslag att SP skulle dra igång sin egen ungdomsverksamhet och knyta Ungsocialisterna till denna. Sålunda skulle namnet Ungsocialisterna fortsättningsvis komma till bruk. Ingåendet i SP skulle stärka den politiska skolningen av ungsocialister, vilket enligt förslagsställaren var ett av huvudproblemen till varför US havererat.

Det Göteborgsbaserade AU ansåg att förslaget var ett steg i rätt riktning – de få krafter som fanns kvar (17 betalande medlemmar) måste användas på ett vettigt sätt.

Det formella beslutet när US gick upp i SP togs i två steg: först beslöt SP på sin kongress 17-19/10 att starta ett eget ungdomsarbete inom partiet, sedan hade Ungsocialisterna ett rådslag 28-30/11 i Göteborg där man beslutade att gå in kollektivt i Socialistiska Partiet. På detta sista rådslag närvarade fyra ungsocialister, och ingen representant för de två lokalgrupper som fanns kvar i organisationen.

INTERREGNUM OCH ÅTERUPPBYGGNAD 1997-

Ungsocialisternas första år i SP kännetecknades av en hel del improvisation, i både form och taktik. Inte alla kände sig hemma i det "gubbiga" partiet. Den storartade skolning som skulle komma till stånd blev inte av på allvar. Ändå bröts trenden med vikande medlemsantal – nya medlemmar kom till och nya grupper uppstod, dock ofta utan SP:s direkta inblandning. På ett märkligt sätt tycktes kontakter komma till Ungsocialisterna utan att organisationen ansträngde sig nämnvärt. Detta hade med flera saker att göra. Vänstermiljön förändrades en aning: Elevkampanjen gick på tomgång efter att ha bränt ut hela sin medlemskader och efter att Offensivs sekterism slagit ut i full blom i den då ganska omtalade arbetslöshetsrörelsen; Ung Vänster framstod allt mer som en byråkratiserad skola för blivande proffspolitikere och den anarkistiska rörelsen tycktes ha hamnat i en återvändsgränd av livsstilism som inte attraherade någon sunt tänkande människa. Dessutom prioriterade SP upp ungdomsarbetet. Man sköt mer frikostigt till pengar och personella resurser, och såg till att i större utsträckning använda sig av partiets infrastruktur i ungdomsarbetet. För SP:s del var det nyttigt att det inte längre var lika oklart vad som var US uppgift, och att man inte behövde vara rädd för att trampa US på tårna. Ungsocialisterna blev en angelägenhet för hela partiet.

Den nationella samordningen sköttes från och med årsskiftet 1997/98 genom ett ungdomsutskott, tillsatt av partistyrelsen. Dessa lyckades med att ta fram ett adressregister över alla ungsocialister; ordna fram två flygblad – "Dags att slå tillbaka" samt ett om internationella sommarlägret i Danmark; ordna en träff i Köping i april 1998 som besöktes av tjugotvå ungsocialister samt ordna en större delegation till det internationella sommarlägret i Danmark. Detta var ett lyft jämfört med föregående år, men fortfarande fanns mycket som aldrig blev gjort – hemsidan behövde skötas, skolningsmaterial och pamfletter behövde tryckas, liksom mer allmänt presentationsmaterial om US. Den planerade samordningen av Ungsocialisterna inom Elevorganisationen kom aldrig till stånd, även om initiativ togs genom att skriva om vikten av arbetet i EO i medlemstidningen. Ungdomsutskottets arbete rann i princip ut i sanden efter sommaren 1998.

Vintern 1999 tillsattes därför ett nytt ungdomsutskott, nästan helt baserat i Stockholm. Detta lyckades också med att producera flygblad (bl a ett om finansmagnaten Wallenberg) och sprida dessa, ordna en mindre delegation till det internationella sommarlägret i Frankrike, ordna en US-helg i Örebro i september 1999 samt samordna aktiviteter för ungdomar på SP:s som-

marläger utanför Alingsås. Sedan sattes punkt även för detta ungdomsutskott. Trots några halvhjärtade försök lyckades ingen kvalitativ förändring åstadkommas för Ungsocialisterna.

Likadant gällde det lokalgruppsutvecklingen. När US gick in SP på hösten 1997 fanns två US-grupper: En i Kungsör-Arboga-Köping som redan jobbade intimt tillsammans med SP, samt en i Lund som i princip utgjorde hela SP-avdelningen. Snart poppade en hel del nya grupper upp, åtminstone i studiecirkelform: Stockholm, Göteborg, Strängnäs-Eskilstuna. Under 1998-99 växer sig en grupp i Örebro relativt stark och lyckas ha en välorganiserad verksamhet under ett antal år.

Samtidigt så försvann andra grupper igen – Kungsör dock först efter att ha lyckats erövra ett kommunalt mandat för SP i valet 1998. Men det interregnum som varade ett par år för US 1997-99 kännetecknades trots allt av två steg framåt, och ett tillbaka.

En ny vänster?

Åren kring sekelskiftet såg något nytt födas på vänsterkanten: en ny, orädd, ung och pigg vänster. En ny stridvillig generation vägrar att acceptera nyliberalismen. Denna rörelse är en konkret maktfaktor även i skrivande stund, och det diskuteras intensivt inom den om vilket nästa steg är att ta. I centrum för den socialistiskt inspirerade kritiken stod – och står i viss mån fortfarande

Sommarläger i det soliga och natursköna Danmark.

– de så kallade globaliseringsfrågorna, och kanske delvis därför har motståndet mot kapitalets ökande inflytande kommit att organisera sig internationellt i förvånansvärt stor utsträckning. Internationella frågor har visat sig kräva internationella svar – en plötslig insikt även utanför Fjärde Internationalen.

Protesterna mot WTO:s möte i Seattle 1999 ses ofta som någon form av startpunkt för den nya antikapitalistiska rörelsen. Därefter har en rad av kapitalets institutioner upprepade gånger attackerats av stora massmöten och demonstrationer: Världsbanken, IMF, G7, EU... Som alternativ har rörelsen lanserat sina egna fora, inte minst det stora World Social Forum som

arrangerats ett par år i rad i Porto Alegre i Brasilien. Inblandade är en rad olika revolutionära partier, NGO's (Non-Governmental Organizations), miljörelser, kvinnoorganisationer, etc. En viktig del av framgången är att den anti-kapitalistiska strömningen varit befriad från reformistiska krafter som försökt krama ihjäl den, eller nationalistiska rörelser som kunnat splittra den. Med de stora antikrigsdemonstrationerna 2003 tog rörelsen ytterligare kvalitativa och kvantitativa steg framåt.

Vidare har den nya vänsterrörelsen anpassat sin strategi till något som kan kallas "enhet genom mångfald". Istället för att in i det oändliga diskutera fram minimiplattformar och enas om gemensamma strategier har man i stor utsträckning accepterat de olika bidragande komponenternas bakgrund, och deras därav följande olika perspektiv.

Med respekt för varandra har man kunnat bygga ett omfattande antikapitalistiskt nätverk i global skala. Ett viktigt medlande led mellan grupper med olika grad av militans har kunnat skapas av organisationer knutna till Fjärde Internationalen, och därmed skapat både kontakter med och respekt från grupper som tidigare inte nåtts.

I Sverige har motsvarande utveckling skett som internationellt. Den riktigt stora mediala skjuten uppkom i och med grundandet av Attac vintern 2001. Trots att antikapitalismen var både ganska innehållslös och torrt formulerad i Attac – med

krav på införande av Tobinskatt, skuldavskrivningar för tredje världen samt att pensionsfonderna inte skulle användas för spekulation – lyckades organisationen hitta en resonansbotten i den kritik som fanns mot nyliberalismen i stora folklager.

Nästa prov för den nya vänstern i Sverige stod i samband med EU:s toppmöte i Göteborg 2001, och de stora mobiliseringar som föregick protesterna mot evenemanget. De av polisen framprovocerade kravallerna användes i media för att hetsa mot de unga radikalerna, och många dömdes också till långa fängelsestraff. Men på något sätt lyckades det som initialt såg ut att bli ett stort bakslag fungera enande – man hade ett gemensamt projekt av rättfärdigande att genomföra. Och när allmänhetens bild av händelserna i Göteborg 2001 sakta började svänga över till aktivisternas fördel så var en första seger vunnen.

Inte minst märktes detta bland skolungdomar – där fanns en utbredd bild av det rättfärdiga i vänsterns åsikter och sätt att agera, och samtidigt en kritisk hållning till de etablerade politikerna och statsmakten. Göteborg 2001 blev mycket mer enande än splittrande.

Även här kunde Socialistiska Partiet gripa in på ett föredömligt sätt. Partiet hade de rätta nationella och internationella kontakterna för att verka i den nya vänstermiljön som uppstått. Genom självuppostring och engagemang, och inte minst avsak-

nad av sekterism och stalinism, skapade man sig ett gott rykte i ”antiglobaliseringsrörelsen”.

Detta gällde inte minst dess anarkistiska del, vilket under ett ökat teoretiskt intresse blivit både arbetarromantisk och marxofil. Tiden var rätt för den internationalistiska ideologin och Socialistiska Partiet.

Återuppbyggnad

SP:s kongress i mars 2000 i Stockholm blev en vattendelare för Ungsocialisterna. Genom att enskilda i SP offrat mängder med energi på att locka ungdomar till kongressen, många inte ens medlemmar i US, så lyckades man få en hög, ung närvaro. En känsla av optimism spred sig bland de närvarande. Man fattade också ett formellt beslut om att prioritera ungdomsarbetet på ett sätt som man inte gjort tidigare inom SP.

Och det visade sig inte bara vara tomma ord – ett par år senare kunde man anställa en ungsocialist på centrum för första gången på flera år. Dessutom lyckades man rekrytera ungdomar i Stockholm som var beredda att satsa mycket frivilligarbete på organisationen. Detta skapade förutsättningarna för att bedriva US som ett nationellt projekt igen, och inte bara som splittrade enklaver ungdomar inom SP. Samtidigt byggdes annan infrastruktur upp för Ungsocialisternas räkning utifrån medlemmarna själva: en ny hemsida skapades, och en mailinglista för ung-

socialister initierades från våren 2001. Ungsocialisternas intern-tidning återlanserades med namnet Röd Info under våren 2002 – antagligen enbart möjligt tack vare närvaron på particentrum. Utgivningen har sedan dess blivit mer och mer frekvent. Medlemsantalet växte från år 2000, inte kraftigt, men dock.

Ett tydligt tecken på att Ungsocialisterna kände sig starkare var att enskilda medlemmar redan började diskutera att bygga ett riktigt ungdomsförbund till SP, istället för ungdomsgrupper inom partiet. Önskemålet var – och är – inte helt märkligt. US verksamhet var fram till 2004 inte reglerad i SP:s stadgar och medlemsregistret haltar då det måste samköras med SP:s. Vidare är det svårt att motivera ungdomar att gå direkt in i ett parti, och dessutom i en organisation där man inte kan gå med hur som helst utan måste väljas in, vilket kan uppfattas som suspekt.

Som ett brev på posten följde en ökad närvaro på de internationella sommarlägren under lägren 2000 (Portugal), 2002 (Frankrike) och 2003 (Portugal). På grund av en viss generationsväxling gäller inte mönstret lägre i Italien 2001.

Och snart kom den nationella verksamheten för Ungsocialisterna att formaliseras. Ett förberedande ungdomsmöte hölls i en iskall lokal i Lund januari 2002, för att följas upp av ett halvdagsmöte i Stockholm i april samma år. Där valdes en interimsstyrelse på sex personer som skulle agera någon sorts ledning och kalla till ett ordentligt nationellt möte för Ungsocialisterna. Detta sam-

Ungsocialister med Socialistiska Partiets fanor.

lade 17 personer en helg i oktober i Jönköping. Där valdes en styrelse, det antogs en ordentlig verksamhetsplan och förhållandet till Socialistiska Partiet diskuterades ingående. Det beslöts att man skulle prioritera att lyfta Ungsocialisterna som organisation – att se till att medlemsregistret fräschades upp och att nya grupper fick hjälp att komma igång – samt att se över skollningen. Årsmötet året efter i Fittja upprepade proceduren, men med mycket högre närvarotal. Ungsocialisterna hade återuppbyggt sig som organisation igen: med riktigt medlemskap, lokalgrupper, internorgan, hemsida, propagandamaterial, styrelse och allt som hör till.

VAEREFÖRNÅJÄVLAEFTERORDNURÅ?!

När jag tog initiativ till att skriva Ungsocialisternas historia ville jag ha en text att sätta i händerna på två kategorier människor: dels på äldre kamrater i Socialistiska Partiet – där Ungsocialisternas negativa sidor mytologiserats på ett ganska upp-
endeväckande sätt – dels på dagens Ungsocialister, som ibland visade en respekt för det vi gjort tidigare som blev lätt förlamande.

Vad gäller kvalité överträffar de tre författarnas text alla mina förhoppningar. Den visar dessutom precis det jag trodde kunde visas: å ena sidan att vi förr var minst lika förvirrade och klantiga som Ungsocialisterna är idag, å andra sidan att vi inte var så klantiga som vissa påstår.

Utöver det tror jag man ska vara extremt försiktig med att dra slutsatser utifrån texten. Ungsocialisternas historia sammanfaller med en epok av nederlag som saknar motsycke i arbetarrörelsens historia. Under det här åren besegrades de byråkratiserade arbetarstaterna i öst av de imperialistiska länderna ledda av USA, samtidigt som den reformistiska vägen till socialismen en gång för alla övergavs av det byråkratiska skikt som kontrollerar de traditionella socialist- och kommunistpartierna i Västeuropa.

Idén om socialismen har inte varit levande i arbetarklassen under de senaste kvartsseket, särskilt inte i Sverige, ett litet land

med mycket starkt först socialdemokratisk, sedan allt mer borgerlig, ideologisk dominans.

När arbetarklassen överger idén om socialismen – tanken att borgarklassen är onödig, att vi som arbetar kan styra själva – börjar den samtidigt kompromissa sig in i självförsvar som naturligt övergår i reträtt. Om man inte kan ställa den yttersta frågan – vem ska äga, vem ska bestämma? – har man på sätt och vis på förhand accepterat sitt nederlag i kampen mot den som äger och bestämmer.

De senaste tjugo åren har därför också präglats av en nästan total frånvaro av sociala strider. De få kamper som ändå förts har oftast handlat om byråkraters behov av att pysa ut medlemmars missnöje i lagom portioner. Sociala strider påbörjade och kontrollerade av gräsrotter har inte förekommit i någon större skala.

Den tid då vänstern växte ur arbetarklassens levnadsförhållanden, dess hopp och förtvivlan, är sedan länge förbi. Ingen grupp, inget parti, kan ses som det som i klassikerna beskrivs som något som växer organiskt, naturligt, ur klasskampen. Majoriteten av arbetarna möter politiska organisationer med ointresse eller fiendtlighet, de ses som skapade i första hand för att främja de organiserades privata intressen.

De revolutionära organisationerna – vare sig de består av ungdomar eller äldre – ställs i en sådan situation inför svårigheter de inte kan lösa. Det revolutionära programmet handlar nämligen i grund och botten varken om personlig läggning, om kultur eller om intellektuella övningar. Det revolutionära programmet är ett program för praktisk samhällsförändring. Det kan bara tillämpas i klasskampen. Vad vi ägnat oss åt de senaste åren är politiskt torrsim.

Offentlighet

I texten syns ett tydligt samband mellan Ungsocialisternas möjligheter och förmåga att skapa sig en offentlighet, och organisationens hälsa. Den skapas och växer i samband med att Allt om meningen med livet publiceras, den når sin hittillsvarande höjdpunkt kring de flygbladsbaserade revoltörsturnéerna.

När organisationen vänder sig inåt, koncentrerar sig på att strukturera sitt eget arbete, syna sitt eget funktionssätt – ibland till och med på individnivå – faller den tillbaka.

De perioderna har dock inte alltid varit självvalda. Ungsocialisternas förmåga att skaffa sig en offentlighet har ofta i praktiken varit synonyma med Socialistiska Partiets förmåga och vilja att satsa pengar på organisationsbygget. Dessutom hänger förmågan att agera utåt i en liten organisation ofta ihop med enskilda personers ork och vilja att driva ett sådant arbete. När

kraften och glädjen tryter upphör arbetet. En tredje sak att minnas är att den kritik mot organisatoriskt kaos och bristande demokrati som föregått vändningar inåt ofta varit befogad. När nya medlemmar kommer med i stor utsträckning måste organisationens strukturer förändras för att ge dem utrymme. Utmaningen är att klara av att både bygga och strukturera, samtidigt.

Att dra slutsatser av en tid då möjligheterna till radikal samhällsförändring varit små, och utifrån en verksamhet som var mycket mer beroende av sin inre hälsa än av det omgivande samhället, kan leda mycket fel.

Dock tror jag att man kan säga en sak med säkerhet utifrån den erfarenhet som ett kvarts sekel med Ungsocialisterna utgör: idén att bilda ett revolutionärt ungdomsförbund med flera ideologiska strömningar må vara hur sympatisk som helst, men den är omöjlig att genomföra, i alla fall om utgångspunkten är en organisation med en mycket fast och definierad ideologi, vilket Ungsocialisterna alltid varit.

Under den tid jag var med och ledde Ungsocialisterna gjorde idén dessutom mycket skada. Daniel Brandell skriver i sin text om att skolningen av nya medlemmar i början av 90-talet var bristfällig därför att de så fort fick praktiska uppgifter och ansvarigheter. Det var säkert ett skäl, men situationen förvärrades av att vi i ledningen, eftersom vi verkligen menade allvar med att försöka skapa ett ungdomsförbund som inte begrän-

sade sig till en enda ideologisk strömning, ifrågasatte vår rätt att ta fram skolningsmaterial, därför att det materialet med nödvändighet skulle komma ur den revolutionära marxistiska traditionen.

Jag tror att det var en starkt bidragande orsak till att många lämnade organisationen mycket lättvindigt. Utan skolning – och eftersom vi lever i en ”kontrareformistisk” period en ganska abstrakt sådan – tror jag det är svårt att se de långa historiska linjer som gör att man fortsätter vara aktiv när man möter motgångar eller byter social miljö.

Kanske är det helt enkelt omöjligt att bilda det breda revolutionära ungdomsförbundet – jag kan i alla fall inte påminna mig att något fristående ungdomsförbund någonsin bildats i svensk politisk historia, än mindre ett med ideologisk mångfald.

Ideologiskt rigida

Min erfarenhet är tvärtom att unga vänstergrupper tenderar att vara ideologiskt mer rigida än grupper av folk med mer erfarenhet. Jag tror att det dels har att göra med bristande perspektiv – man har ännu inte stött på det egna tänkandets och de egna kunskapernas gränser – och med det faktum att ungdomar idag sluter sig samman kring idéer snarare än kring behovet eller viljan att förändra sin egen sociala situation.

”Socialist”, ”kommunist” eller ”anarkist” är när man är ung

snarare någonting man är, än någonting man gör. Att den politiska tillhörigheten blir en del av den egna personligheten är naturligt. Med den politiska inställningen ”revolutionär marxist” hänger ett stort antal filosofiska och etiska ställningstaganden (till exempel inställningen till individens frihet och självbestämmande) som bär långt utöver det rent klasspolitiska, och som blir till en del av vem du är.

Under ungdomstiden tenderar den identitetsmässiga sidan av det politiska engagemanget att bli extremt stark, dels därför att andra sociala identiteter och band är svaga och flyktiga, dels därför att man bryter upp från den borgerliga världsbild man matats med sedan barnsben, och därför ofta hävdar sina nyvunna kunskaper och insikter med dubbel frenesi.

När man som ung sluter sig samman med folk med samma politiska inställning, och därmed till stor del samma personliga identitet, blir gruppen som bildas mycket stark. Den politiska ungdomsgruppen blir under några år i de sena tonåren den kanske viktigaste sociala miljö man befinner sig i. Den politiska ungdomsgruppen blir en subkultur, uttryckt i texten när den berättar om utvecklandet av egna sånger, en egen humor. (Tendensen att bli en subkultur är inte begränsad till att omfatta ungdomar, i Göteborg var till exempel identiteten ”socialistisk medelålders manlig industriarbetare på Volvo” så stark att Socialistiska Partiet under lång tid i praktiken hade två, och inte

en, partiföreningar i den staden, situationen är samma i Umeå, med den skillnaden att det där inte finns någon konkurrerande identitet.)

Under slutet av 80-talet och början av 90-talet lyftes identitetssidan av det politiska engagemanget fram och hyllades. Olika strategier för ”identitetspolitik”, där det var just identiteten som skulle vårdas och spridas, skapades.

Jag tror att det är en förödande inställning, och Ungsocialisterna polemiserade mycket mot den. Varje gruppidentitet är per definition exkluderande. Om man säger ”vi är ett gäng fågelskådare med fotriktiga skor och en problematisk inställning till intimhygien” säger man samtidigt ”vi är inte ett gäng hårdrockare med fula kepsar och begynnande alkoholproblem”. Dessutom bär inställningen på ett mycket moraliserande element – att de avvikande är sämre socialister.

Revolutionära marxister, vars mål är att ena arbetarklassen med närstående sociala skikt för att i masshandling kullkasta den rådande ordningen, får inte understödja sådana uppsplittrande teorier. Identitetspolitiken har här samma funktion som rasismen.

Lokalgruppens livscykel

Å andra sidan ska vi inte inbillas att vi står fria från de mekanismer som givit upphov till de identitetspolitiska teorierna. Det tydligaste exemplet på det är vad man skulle kunna kalla ”lokal-

gruppens livscykel”, något som bara skimtar fram mellan raderna i texten.

Enligt min erfarenhet finns det typiska ungsocialistgrupper. Typgrupp 1 består av två personer som saknar sociala kontakter nog för att växa. Den gruppen kan bli långlivad, men den kommer inte att bli särskilt produktiv.

Typgrupp 2 växer väldigt fort, och gör ett mycket omfattande politiskt arbete. Den kan påverka de politiska stämningarna bland unga i en hel stad. Å andra sidan försvinner den på ett par år.

Typgrupp 2 bekräftar en social identitet hos sina medlemmar, men eftersom ungdomars livssituation är mycket föränderlig – de flyttar för möjlighet till arbete eller studier, de går från studier till arbete och så vidare – bryts den subkultur gruppen utgjorde sönder, och gruppen kollapsar. Effekten förstärks dessutom av att det ofta är de mest driftiga, de som i praktiken hållit ihop gruppen socialt, praktiskt och politiskt, som förändrar sina liv mest.

Man skulle kunna säga att en ungsocialistgrupp av typ 2 har samma livscykel som en röksvamp: den växer till snabbt, den blåses upp och den exploderar. Visst kunde man önska att funktionen också var samma som hos röksvampen, att sporer spreds som gav upphov till nya ungsocialistgrupper.

Min erfarenhet är att så inte sker, att det tvärtom är nästan omöjligt att omplantera en ungsocialist från en stad till en an-

nan, antagligen beroende på att den nya ungdoms- eller parti-gruppen inte är samma sociala enhet som den hon eller han kom ur.

Ett tredje problem när det gäller den personliga identitetens förhållande till vår funktion som politiska aktivister är att vi med vår identitet tenderar att ta med oss en massa förväntningar på hur våra kamrater ska uppföra sig och resonera. Politiska motsättningar, också i mindre frågor, tenderar att såra djupt personligt, och därmed läggs grunden till motsättningar som är en blandning av politiskt och privat, motsättningar som är mycket svåra att analysera och slita.

Överhuvudtaget kan det i efterhand vara intressant att reflektera över det bagage man har med sig in i den politiska organisationen, och i vilken stor utsträckning det präglar den.

När Ungsocialisternas propaganda första gången kritiserades för grabbighet var jag helt oförstående. Vi gjorde bara saker vi tyckte var bra, klistermärken vi tyckte var effektiva, flygblad vi tyckte var roliga. Så här i efterhand kan jag se att mycket var grabbigt. Den självsäkert ironiskt slirande tonen, som delvis var vår egen, delvis var ett arv från Ehrenberg-epoken vid Ungsocialisternas grundande, var ungefär samma som användes i till exempel grabbtidningen Slitz.

Det är viktigt att man är uppmärksam på den sortens problem, och att man utformar material och propaganda som talar

till olika människor. Det kräver att medlemmar ibland accepterar propaganda som inte talar till dem själva. Att försöka göra propaganda som talar till alla tror jag leder till sin motsats: man får valaffischer som det står ”det här är Lennart” på, och mottagaren tänker ”jaså”. Den som försöker tala till alla talar till ingen.

En mer problematisk del av vår grabbighet var alkoholvanorna. Många av dom träffar och rådslag som nämns i texten var dränkta i öl och vin. ”Planering” krävde ofta ett besök på systembolaget, liksom ”utvärdering”. Sen kunde man förstås träffas och festa också...

Att folk som är fulla eller bakfulla inte för bra debatter eller fattar bra beslut verkar vara något som varje generation ungsocialister behöver lära sig. För oss tog det ett par år att komma fram till att våra politiska aktiviteter skulle vara alkoholfria. Jag tror inte att det var första gången i Ungsocialisternas historia som det beslutet fattades, jag vet att det inte var den sista.

Frisk marxism

Om jag skulle sätta en rubrik på texten i det här häftet skulle det bli något i stil med ”Ungsocialisterna: ett kvartssekel av motgångar och misslyckanden”. Man kan knappast kalla den en festskrift till ett 25-årsjubileum. Å andra sidan skulle en sådan skrift om den revolutionära vänstern det gångna kvartsseklet bara kunna författas av idioter och sekterister. Och äreminnen över

den egna personen eller den egna insatsen intresserar bara män och kvinnor med trånga sinnen och fattiga själar.

Det jag dock tycker att vi kan vara stolta över är att tillhöra en politisk tradition som överhuvudtaget ger ut en skrift som mer eller mindre blir till en katalog över våra insatser för det viktiga uppgifterna för det kollektiva minne och medvetande som en organisation utgör. *Liken i garderoben* är en skrift i friskaste och mest levande marxistiska tradition.

Inga entydiga slutsatser

Och även om vi inte kan dra några direkta entydiga slutsatser av våra erfarenheter, även om slutsatserna blir av typen ”inte förfalla till identitetspolitik men ändå se och förstå de komponenter av politiskt engagemang som påverkar och påverkas av den personliga identiteten” tror jag att det finns saker att lära. Om inte annat att varje ungdomsorganisation också i framtiden kommer att vara en dialektisk företeelse, summan av sina inre motsägelser och motsättningar. Därför kommer uppbyggandet av Ungsocialisterna, i dagens form eller i någon annan, även i framtiden vara ett rasande kaospilotande i ett politiskt mikrokosmos. Förhoppningsvis kan vi också i framtiden i någon mån undvika att göra om gamla misstag, om inte annat för att det är så mycket intressantare att göra nya.

En annan lärdom kan vi dra av att så många arbetat så hårt för att bygga upp en revolutionär ungdomsrörelse i en tid då förutsättningarna varit så extremt dåliga. Man kan välja att se det som ett bevis för en grupp människors envisa dumhet, men jag skulle hellre vilja se det som ett tecken på de socialistiska idéernas styrka: till och med under de minst gynnsamma förhållandena fortsätter de att ge upphov till drömmar om en bättre värld, drömmar som ofta inte stannar vid ord utan blir till handlingar, till kamp.

Grunden för Ungsocialisterna lades samma år som Thatcher kom till makten i Storbritannien. Tiderna kommer inte alltid att vara lika snåla för revolutionära marxister. Vi vet att kapitalismen inte kan lösa miljöproblemen, avskaffa världssvälten, krigen, alienationen. Det kommer att komma dagar då socialismen inte bara blir nödvändig, utan även möjlig. Det är för att de dagarna ska komma snabbare som vi bygger Ungsocialisterna och Socialistiska Paritet.